

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine« v Ljubljani — Knafijevega ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafijevega ulica št. 5/II.
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din, celoletno 36 din; za tuzemstvo razen Amerike: četrletno 12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar. Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

25 letnica zmage srbske vojske na Ceru

Ves svet je občudoval zmago mnogo manjše srbske vojske nad
Potiorekovo armado

V soboto 19. t. m. je bilo na Ceru veliko slavlje. Velikanske množice naroda so proslavile 25letnico velike zmage male srbske vojske nad mnogo večjo avstrijsko vojsko. Spominskega slavlja so se udeležili zlasti pripadniki onih 12 polkov, ki so se tedaj borili okoli Cera, in otroci tistih, ki so v teh krajih dali življenje za kralja in domovino. Šabac se je že tedne pripravljala na to svečanost. Z Oplenca so v petek prinesli v Šabac stare srbske zastave onih 12 polkov, ki so se udeležili bitke na Ceru. Razcefrane in vse križem prestreljene zastave, ki jih je prebivalstvo s solzami v očeh poljubljalo, je blagoslovil patriarh Gavriilo, nato pa so jih odnesli cerski bojovniki na Cer.

Slavnosti na Ceru so se vršile ob spomeniku cerskim junakom. Na posebni tribunali je bil kraljev namestnik dr. Radenko Stan-ković. Prisotni so bili ministrski predsednik

g. Dragiša Cvetković z več ministri, divizijski general g. Djordje Lukić kot zastopnik ministra za vojsko in drugi.

Po cerkvenih obredih, ki jih je opravil patriarh Gavriilo, so imeli spominske govore ministrski predsednik gospod Dragiša Cvetković, predsednik Združenja rezervnih oficirjev gospod Nikodej Bogdanović, generalštabni brigadni general g. Uroš Tešanović, upokojeni divizijski general g. Dušan Trifunović in rezervni kapetan g. Živojin Vasiljević.

Po govorih se je sestavil mogočen sprevod z vojaško godbo in zastavami na čelu in šel mimo spomenika in zastopnikov oblastev. V sprevodu so bili rezervni oficirji in bojovniki, prostovoljci in četniki, Sokoli in zastopniki društev.

V nastopnem naj v kratkih obrisih podamo potek bitke na Ceru:

Zmagoslavni vojvoda Stepa Stepanović

Potek znamenite bitke

Pri bitki na Ceru, prvem večjem spopadu v svetovni vojni, so Srbi dokazali vsemu svetu, da morajo osredne sile računati s srbsko vojsko kot zelo resnim nasprotnikom. Avstrijska vojska je imenovala v začetku vojne s Srbijo samo »kazenski pohod«. Avstrija je računala, da bo že v nekaj tednih obračunala s Srbijo, majhno balkansko državo, ki je prav tedaj še zelo čutila posledice dveh balkanskih vojn. Kakor znano se je Srbija bojevala l. 1912. s Turki in l. 1913. s Bolgari. Ti vojni sta jo res precej oslabili in je seveda menila Avstrija, da bo hitro konec Srbije. Avstrija se je samo bala, da se ne bodo v njeno obračunavanje s Srbijo začele vmešavati druge sile.

Srbska vojska je bila znatno manjša od avstrijske

Avstrija je poslala nad Srbijo veliko vojsko, ki so jo sestavljale tri armade. Vrhovni poveljnik je bil Potiorek. Skupno je ta avstrijska armada štela okrog 370.000 mož. Nasproti temu je sestavljalo srbsko vojsko 11 pehotnih divizij in ena konjeniška. Skupno je bilo le 250.000 mož.

Potiorekov načrt je bil stisniti Srbijo z močnimi napadi ob Donavi, Savi in Drini vzdolž vse meje. Potem pa naj bi avstrijska vojska prešla Drino v njenem spodnem toku ter bi korakala proti Valjevu in Kragujevcu v osrčje Srbije. Načrt srbskega poveljstva je bil mnogo skromnejši: obdržati obrambno črto in izpostavljene položaje ob Donavi, Savi in Drini, dokler se politični in strateški položaj ne razjasni. Zaradi vstopa Rusije v vojno so Avstrijci kmalu spremenili svoj prvotni načrt napada na Srbijo.

Začetek avstrijskih napadov

Avstrijska ofenziva se je začela 12. avgusta l. 1914. V močnih oddelkih je začela avstrijska vojska prehajati čez Drino, a v ne-

Pred spomenikom na Ceru ob spominskem slavlju v soboto

koliko slabših tudi čez Savo pri Šabcu. Prav tako je bil močan pritisk ob Donavi. Srbska vojska se je branila na izpostavljenih položajih z veliko hrabrostjo, posebno pri Šabcu, Lešnici in Loznici. Vzdržali so ob najhujšem pritisku avstrijske vojske dva dni, dokler se niso zbrali za odločilen napad.

Vojvoda Putnik kot načelnik srbskega vrhovnega poveljstva je pravilno ocenil položaj. Spoznal je, da glavne sile avstrijske vojske silijo po dolini Jadrana in čez Cer proti Valjevu. V noči od 14. na 15. avgusta je vrhovni poveljnik prestolonaslednik Aleksander odločil, da srbska vojska preide v napad v dolini Jadrana. Načrt so izdelali takoj. Naloga tretje armade pod poveljstvom generala Jurišića je bila zadrževati sovražnika v dolini Jadrana. Druga armada pod poveljstvom generala Stepana Stepanovića naj bi čez Koceljevo in Tekeriš napadla sovražnika ob levem boku in ga potolkla; konjeniška divizija pa bi naj krenila proti sovražniku v Mačvi in naj kot izvidnica osvetli koložaj, a med napadom pehotnih divizij na sovražnika naj bi vplivala na sovražno krilo in zadnje. Šumadijska divizija je bila poslana proti sovražniku pri Šabcu, prva armada pod poveljstvom generala Bojovića je pa imela nalogo, da preide kot rezerva na levi breg Kolubare.

Po tej odločitvi vrhovnega poveljstva so se edince srbskih armad razvile v pospešenih pohodih na črti Šabac—Tekeriš—Krupanj. Na tem bojišču so glavne sile srbske in avstrijske vojske že trčile skupaj zvečer 15. avgusta. Takoj so se razvili srđiti boji na vsej črti, boji v dolini Jadrana, zdaj splošno imenovani bitka na Ceru.

Ko so Avstrijci pri prehodu čez Drino nalleteli na prve straže srbske vojske in jih začeli potiskati naglo pred seboj, so bili takoj pijani zmage in zdelo se jim je, da se je »kazenski pohod« začel, kakor so si ga zamišljali. Toda že prvo srečanje z močnejšimi oddelki srbske vojske jih je kaj kmalu prepričalo, da morajo računati z zelo resnim nasprotnikom.

Srbska vojska je začela napadati

Medtem ko je tretja armada po določenem načrtu zadrževala sovražnika in zmagovito odbijala besne napade močnih avstrijskih oddelkov v dolini Jadrana, so divizije druge armade v pospešenem pohodu stopale v bitko.

Andrej Šolar

ROMAN IZ PREDVOJNIH DNI
PO L. THOMI PRIREDIL B. B.

Tisti, ki je Jožef pri njem prebival, je moral biti pač velik siromak.

Samo vol in osel sta bila v hlevu. Ni bilo konja, ki bi s kopiti butal ob tla, ni bilo krave, ki bi mulila seno.

Hlev je bil nizek in tesen, da bi bil dovolj topel za obe živali.

In ker pastirji v njem niso dobili prostora, so morali počakati pred vrati.

Otrok je ležal v jasilih gol, kakor je bil prišel na svet, in gospodova dekla je klečala pred njim in pobožno sklepala roke v molitvi. Videlo se ji je, da trpi, ker je bila tako nežna in ker je morala tako dolgo bloditi med porodnimi mukami, preden je našla streho.

Jožef pa je stal skrbno zraven nje, v dvojni skrbi, za mater in za otroka. Ko je sklenil svoje žuljave roke k molitvi, je najprej pogledal v jasi, ali nista živali slame potegnili izpod otroka in ali bo moral podložiti še en otep.

To so bili trije siromaki.

Toda pastirji so poklekli pred njimi.

Iz jasli je prihajal svetel soj in padal nanje. Še danes sveti vsem siromakom.

Iz tega golega otroka je nastal mogočen vojščak zanje in za ves svet.

Ko je rasel ob tesarski mizi in gledal v spoštovanju do staršev grenke sledove trde-

Bitka na Ceru se je prav za prav začela v noči med 15. in 16. avgustom z napadom druge vojske in je trajala štiri dni. Srbska vojska je napadla 21. avstroogrsko domobransko divizijo. Napad se je začel ponoči. Srbska vojska je presenetila sovražnika na prenočišču z nenadnim silnim napadom. Razbila je desno krilo omenjene divizije, ki so jo sestavljali trije pehotni polki. Dne 16. avgusta sta pa dva srbska konjeniška polka napadla na severnem pobočju Cera levo krilo iste divizije. Tudi ta napad je bil tako nenaden in silen, da je bilo levo krilo sovražne divizije povsem razbito, preden se je sovražnik mogel postaviti v bran. Konjenica je uničila celotni pehotni kolk in premagala tudi celotno divizijsko topništvo.

To je bilo prvo srečanje avstrijske vojske s srbsko na Ceru. Divizija avstrijske vojske je bila uničena in njen poveljnik je že 16. avgusta pobegnil z bojišča kakor brez glave. Nočni napad srbske vojske na sovražnika je bil strašen. Ves položaj na Lisini, Diviču in Bornem polju je bil zjutraj 16. avgusta doslovno pokrit s trupli premagane avstrijske divizije.

Strašen poraz Avstrijcev

Po tem silnem nočnem napadu srbske vojske pri Tekerišu so se razvili srđiti boji. Srbi so neprestano napadali 17., 18. in 19. avgusta. V boj je stopila 1. moravska divizija na Iverku proti 9. avstroogrski diviziji; 1. šumadijska divizija je začela napadati pri Šabcu 29. in 31. avstroogrsko divizijo; konjeniške divizije na Belem Kamnu so nastopile proti delom 21. in 7. sovražne divizije. Dalje je stopila v boj še timoška 1. divizija proti 36. avstroogrski. Prav tako je začela borbo 1. moravska divizija. V teh štiridnevnih zelo krvavih bojih, ko so srbski oddelki večkrat napadli sovražne postojanke, je srbska vojska premagala Avstrijce na vsej črti Šabac—Tekeriš—Krupanj. Tretja armada je opravila sijajno svojo nalogo ter zadržala sovražnika v dolni Jadrana. Druga vojska je pa izvojevala v napadu čez Cer in Iverak odločilno zmago. Prva armada je kot strateška rezerva pripomogla s svojimi tremi divizijami drugima dvema, da sta lahko uspešno končali bitko na Ceru.

Prav na cesarjev rojstni dan

Poveljnik pete avstroogrške armade, podprt od druge armade pri Šabcu in šeste pri

ga dela, je zrasla v njem želja, da bi svetu pomagal.

In postal je prvi bojevnik proti bogatim in mogočnikom.

Trpeči ljudje to komaj vedo. V glasnem slavljenju njegovega imena se je to kar pozabilo. Toda enkrat na leto morajo na to misliti. V tihl sveti noči, ko slave otrokovo rojstvo

Takrat siromaki lahko čutijo, da je zmerom z njimi mož, ki se je rodil v tesnem hlevu.

★

Ljudje so se v cerkvi stiskali in še zmerom so se vrata zapirala in odpirala. Pred oltarjem in ob stenah so gorele sveče. Ves obokani strop je bil potopljen v njihovo svetlobo. Spodaj na množicah pa je ležala globoka tema. Toda nekje se je le posvetila luč, pokazal se je ožarjen, resen obraz. Stara kmetica si je prižgala drobno voščenko in brala iz svojega molitvenika.

Videlo se je, kako so se premikale njene ustnice in kako ji je uhajal dih iz ust.

Množica ni bila mirna. Mnogi so se premikali, da bi pregnali mrz. Noge so butale ob tla, da bi se ogrele. Iz teme se je časih zaslišalo pridušeno kašljanje in je odmevalo ob obokih.

Iznenada pa je jasen glas orgel zadušil vse druge glasove. Gospod Pretnar je zaigral nekaj mogočnih akordov in potem prešel v pesem.

Droben ženski glas je vskočil in kdor je pogledal kvišku, je lahko videl šiviljo Cenka, ki je pela tudi zmeraj ob nedeljah pri veliki maši.

Pecki, je bil prepričan, da bo zmagal. Med najsrđitejšimi boji 18. avgusta so mu sporočili željo vrhovnega poveljstva avstroogrške vojske, naj bi izvojeval zmago nad Srbi k cesarjevemu rojstnemu dnevu. Toda na sam cesarjev rojstni dan je avstrijska vojska doživela enega največjih porazov. Ostanki razbite avstrijske vojske so se začeli umikati na sam cesarjev rojstni dan. Dne 20. avgusta je srbska vojska že napredovala do Drine in čez nekaj dni so bili Avstrijci potolčeni, njihovi ostanki pa potisnjeni čez Savo v Srem. Tako se je končala slavna bitka na Ceru in Jadru.

Po tej bitki je bil sovražnik čisto potisnjen z ozemlja Srbije. Seveda ne brez žrtev. Srbska vojska je utrpela velike izgube, a avstrijska še mnogo večje. V bitki pri Ceru je padlo, odnosno bilo ranjenih 259 oficirjev, podoficirjev in prostakov pa okrog 16.000. Izgube avstrijske vojske so znašale okrog 30.000 mož, a razen tega je bilo še okrog 4.500 ujetnikov. Srbski vojski je padel v roke tudi znaten plen, med drugim 50 topov in 86 municijskih vozov.

Ves svet je občudoval srbsko hrabrost

Naša vojska upravičeno slavi veliko zmago srbske vojske na Ceru. Z njo se bo lahko vedno ponašala, saj je z njo dokazala pred mogočno vojsko evropske velesile svoje izredne kakovosti in neprimerno hrabrost srbskega vojaka. V resnici je pri tej zmagi odločala v veliki meri hrabrost vojaštva in ne le spretna strategija poveljstva. Upoštevat je treba veliko premoč avstrijske vojske. Proti premoči so Srbi postavili svojo hrabrost, šli so v boj z navdušenjem in zavestjo, da branijo domovino pred nasilnim sovražnikom, ki jo je hotel streti in zasužnjiti. Pri tej priliki pa niso spoznali junaštva srbske vojske in njene odločnosti samo Avstrijci, temveč ves svet. To je nedvomno zelo vplivalo na nadaljnji razvoj mednarodnih dogodkov.

Tako je srbska vojska pokazala s to svojo prvo veliko zmago v svetovni vojni svetel primer ljubezni do ogrožene domovine ter si postavila najlepši spomenik v zgodovini. Dokazala je tudi pozneje, da njena prva zmaga ni bila prva in da je srbski vojak brez primere požrtvovalen v obrambi ljubljene domovine.

Navadno je morala peti latinske pesmi, to pot pa je zapela v domačem jeziku. To navado je pred leti uvedel pokojni župnik Kolar.

Ko je bilo pesmi konec, je cerkovnik trikrat pozvonil z zvončkom ob vratih v zakristijo. Župnik je prišel v zlato vezanem plašču k oltarju, ministranti so zacingljali in eden izmed njih je mahal s kadilnico.

Potem je prišla latinščina do besede.

Šolarico so v gneči zrinili do stranske kaple. Tu je cerkovnik postavil jaslice, prispodobo Kristusovega rojstva. Skoraj polovico kapelice je zavzemal betlehemski hlevček. Toda to ni bil hlev, kakršne imajo v Palestini, ne, bil je hlev, kakršne vidimo pri nas.

Vse v njem je bilo domače. Pri jasilih je stal vol, rjav, z belimi lisami. Osel zraven njega je bil morda bolj palestinski, kajti videlo se mu je, da mojster, ki ga je rezljaj, ni imel nobenega vzorca, po katerem bi ga bil mogel natanko narediti.

Ob hlevu se je širila pokrajina z griči in drevjem. Na temnem nebu so se iskriale zvezde. Ena izmed njih je bila posebno svetla. To je bila zvezda, ki je privedla modrijane iz Jutrove dežele.

K tej zvezdi so gledali pastirji. Oči so si morali zakriti pred njenim lesketom.

Drugi pastirji so se postavili pred hlevčkom in pobožno strmeli vanj. Tam je sedela Devica na preobrnjeni samokolnici in nežno držala otroka v naročju. Jožef je stal zraven nje. Z levico se je gladil po dolgi bradi, desnico pa je iztezal kvišku in segala mu je skoraj do stropa hlevčka.

Pazimo na vohune in njih pomočnike!

»Narodna odbrana« objavlja uvodnik, v katerem razpravlja o vohunstvu. Iz članka povzemamo nekaj odstavkov.

»Vohunstvo zlasti med državami, katerih koristi si nasprotujejo, vedno razpenja svoje mreže. Te mreže so nevarne, ker so često spletene iz nevidnih niti, v katere se človek lahko in hitro zaplete. Na ta način človek večkrat nezavestno služi koristim tuje zemlje in njenim težnjam. Delovanje vohunov in njih pomočnikov zlasti v času pred velikimi dogodki ima lahko usodne posledice za državo, v kateri vohuni delujejo. Vohuni se razkrope po državi, vtihotapljujejo se v društva, zavode in rodbine in opravljajo tu svoj posel. V dobi splošne negotovosti širijo ti ljudje po vsej državi vznemirljive vesti. Te vesti gredo od ust do ust. Vohuni in njih pomagači povzročajo in povečujejo strah in poplah med ljudstvom. Vohuni v takih časih so nevarnejši kakor vohuni med vojno, ker nanje mnogo premalo pazijo. Pripadajo raznim poklicem, posvečeni so v mnoge skrivnosti, večje razpravljajo o vseh vpra-

šanjih in povsod zastopajo z vso drznostjo svoje stališče.

Vohuni in njih pomagači so v glavnem dveh vrst: tuji in domači. Tuji opravljajo svoj posel po poklicni dolžnosti ali pa iz domoljubja, domači vohuni pa služijo tujim koristim zaradi svoje koristi ali pa iz lahkomišelnosti in neumnosti. Domači vohuni so ali plačani z denarjem ali pa imajo razna zastopništva in druge posle, ki omogočajo lepe zaslužke in obogatitev. Nekateri služijo tujini, ker so deležni raznih časti in odlikovanj. Vsi vohuni tudi širijo razne razburljive vesti, hkratu pa dajejo podatke tujini o obrambnih sredstvih in lastni državi. Domoljubna dolžnost vseh državljanov je, da budno pazijo na te sumljive nepridiprave. Predvsem naj ne verjamejo vestem, ki jih oni širijo. Naša preteklost in vsa naša zgodovina glasno pričata o naši moči, o naši zavednosti in o našem rodoljubju. Zato nikar ne verjemimo tujim izmišljotinam, katerih namen je več kakor jasen!«

Kaj se dogaja na češkem in Slovaškem

Zaradi posebnih političnih razmer v deželah protektorata je češka javnost obnovila staro ljudsko navado božjih potov k cerkvam raznih svetnikov. Te božje poti se navadno razvijajo v veličastne narodne manifestacije. V nedeljo 13. t. m. so priredili božjo pot v Domažlice k sv. Lovrencu, kjer prebiva najzavednejši del češkega kmečkega ljudstva. Tam se je zbralo okoli 100.000 zavednih Čehov in Čehinj. Posebni vlaki so pripeljali 24.000 narodnih romarjev, ostala množica pa je prispela z vozovi, 120 avtobusi, neštetiimi avtomobili in motornimi kolesi, da je napolnila ne samo mesto Domažlice, marveč tudi vse okoliške vasi in bližnja mesta. Pri sv. Lovrencu je daroval slavnostno mašo višehradski kanonik Bogumil Sta-

šek, ki je imel med mašo izredno lepo pridigo v narodnem duhu. Ob koncu pridige je zaprisegel zbrane množice na večno zvestobo češkemu narodu z nastopnimi besedami: »Mati domovina, prisegamo, da ti bomo zvesti in da te bomo ljubili do svojega zadnjega diha. S svojim delom in z vsem svojim življenjem bomo delovali na to, da bi spet dosegla stopnjo slave, na kakršni si bila za časa čeških kraljev, zlasti za časa kralja in cesarja Karla IV. Prisegamo ti, da te ne bomo nikoli zapustili in izdali in da te bomo ljubili do zadnjega utripa naših src!« Prelepa cerkvena svečanost je bila zaključena med petjem korala sv. Vavla in državne himne. Množice so nato šle na grob hodskega domoljuba Baara ter ga zasule s cvetjem,

Solarica je pobožno strmela v hlevček. Misliti je morala na svojega otroka, ki ga je rodila zadnje jesen. In misliti je morala, kako ga je dal župnik zagrebsti v neblagoslovljeno prst za pokopališkim židom, ker ni bil krščen v veri tistega, ki je ležal tu v hlevčku tako brez moči v naročju svoje matere.

Toda zapisano je: »Osem dni pozneje je bil otrok obrezan in dali so mu ime Jezus.«

Teden pozneje! In če bi se bila primerila nesreča, — ali bi bili tudi v Jutrovi deželi tako ravnali z materjo, kakor so ravnali z njo?

Njen otrok ni doživel niti ure, pa vendar ne bo smel ležati zraven staršev in čakati z njimi vstajenja!

Na to se morala misliti Solarica.

Če se ne bi bilo to primerilo, bi se bilo morda vse drugače izteklo. Od tega dne dalje so se začele sitnosti in ni jih bilo več konec. Da, če se ne bi bilo to zgodilo, bi stal zdaj kmet zraven nje. Ne bi bil ostal doma na najsvetejši večer v letu.

Živ drget je preveval vso cerkev. Pri oltarju je prečastiti gospod na dolgo zategoval neko latinsko besedo in glas mu je silil skozi nos.

Polnočnice je bilo konec.

★

Po vasi se je kmalu raznesla novica, da je Solar odpadel od vere in da noče biti več pravi kristjan.

Toda vaščani bi bili to opazili tudi brez govoric, ki so jih raznesli posli, kajti pri vseh svetih opravilih, ki so se v tem času

vrstila drugo za drugim, so pogrešali Solarja.

Nikoli ni prišel v cerkev, pri nobeni procesiji ga ni bilo. Še na svečnico ni stopal s prižgano svečo med drugimi vaščani.

Solarica je seveda prinesla domov blagoslovljeno sol, toda kaj je to pomagalo, če gospodar starih obredov ni več častil.

Toda če je Solar mislil, da bo lahko živel po svoje, se je motil.

Ljudje se ne bi bili dosti menili, če bi bil sprt z župnikom. Taki spori so bili zmerom po vaseh in še bodo. Zlasti pa zdaj, ko se je začelo tako širiti kmetško gibanje.

Toda kdor opusti stare šege, kdor pusti vero, ta izgubi tla pod nogami. To je Solarica s svojim ženskim razumom bolje slutila kakor njen mož.

Njegov ugled je padel, doma in tudi med sosedi.

Kajti vera je starejša kakor ljudje. In močnejša je. Ker vera blagoslovlja življenje, jo vsi časte, in ker jo vsi časte, tudi ne sme nihče brez škode odpasti od nje.

Da, vera! Delo časti, veselju in žalosti daje svoj pomen.

Spremlja človeka od trenutka, ko nebogljen priveka na dan, do ure, ko ga sosedje odnesejo na ramah v krsti na poslednje počivališče.

Zato ljudem ni bilo všeč, da je Solar pustil svojo vero. Tudi Ovsenku ne.

Prijatelju je odkrito povedal, da ni prav storil, in da ga zaradi tega lahko vsakdo ošteva.

Tudi v lastni hiši je imel Solar same sitnosti.

nato pa pred spomenik češkega kmečkega borca Jana Sladkega Kozine, kjer so se ponovile navdušene narodne manifestacije.

★

Pražki policijski predsednik Charvat je izdal izvrzbo glede stikov med židovskim in nežidovskim prebivalstvom prestolnice Prage. Po tej naredbi se s takojšnjo veljavo prepoveduje židom posejanje nekaterih odličnejših restavracij. Na vseh teh restavracijah morajo biti vidni napisi: »Židom vhod zabranjen.« Napisi so češko-nemški. Lastnikom ostalih kavarn, gostiln, vinarn in restavracij, ki so čisto ali po pretežnem delu židovska last, se naroča, da to označijo z napisom: »Židovsko podjetje.« Ta napis v obeh jezikih mora biti pribit na vidnem mestu tako zunaj kakor v notranjosti. Ostale kavarne in gostilne morajo paziti na to, da v njihove prostore ne bodo zahajali židje, kolikor se pač da to zabraniti. Upravam javnih bolnišnic, zdravilišč, hiralnic, zavetišč in sirotišnic je naročeno, da morajo svoje bolnike židovskega pokolenja imeti strogo ločene od bolnikov nežidovskega roda.

★

Te dni so začeli sprejemati novince za češko vojsko, ki bo štela 7000 mož. V vojsko bodo sprejeti v glavnem podoficirji, ki so že poprej služili vojake. V Pragi sta v ta namen že pripravljene dve vojašnici. Češkoslovaška vojska bo imela tudi 12 godb.

★

Slovaški notranji minister je izdal naredbo, po kateri je prepovedano uvažati češki list »Lidove Noviny«, glasilo bivše češke katoliške stranke. Ta prepoved je obrazložena z dejstvom, da je list objavil neke napade proti Slovaški.

★

Slovaška oblastva so odkrila družbo, ki je širila letake proti slovaški vladi. Aretiranih je bilo 30 oseb, med katerimi tudi nekaj Čehov. Pričakujejo še novih aretacij.

★

Vlada protektorata je objavila svoj sklep, s katerim se ureja raba jezika v protektoratu. Po tej odločbi se bodo morali Čehi v uradnem občevanju z uradi protektorata Češke in Moravske in z nemškimi državnimi činitelji posluževati nemškega jezika. Vsa uradna sporočila bodo činitelji protektorata izdajali v obeh jezikih.

★

Na svečnico so mu vsi posli odpovedali. Niso marali več služiti gospodarju, ki je bil na tako slabem glasu. Kajti del tega slabega glasu je odpadel tudi nanje.

Novi, ki so prišli, niso bili dosti prida. Že od začetka so mislili, da bodo lahko v tej hiši počenjali, kar bodo hoteli. Če so potem začutili gospodarjeve ojnice, so postali trmast in so kmalu odšli.

Konjski hlapec je bil prejšnje leto na Belu pri nekem kmetu, ki je bil slab gospodar in ki ni dosti gledal na red v hlevu.

Prav v tem oziru pa je bil Solar zelo natančen. Ni samo skrbel za red in čistost v svojem hlevu, ampak je celo sosede učil, naj iztrebijo stare razvade, ki so škodljive živini.

Strogo je gledal, da so hlapci vselej pri krmljenju odstranili gnoj in staro slamo, da so imeli konji suho in sveže ležišče.

Novemu hlapcu je bilo to delo odveč. Kot rojen lenuh je znal zmerom povedati vzrok, če je pustil steljo pod konji.

Da so tla pretrda, je rekel, da pa vendar ne more vselej čisto na novo nastlati, ker gre preveč stelje. Bolje je, da nameče nove stelje na staro.

Solar mu je na kratko povedal, da na nekaj otepov slame ne gleda. Saj pretiravati ni treba. In da je trdo ležišče še zmerom dosti boljše kakor pa umazanost ali mokrota.

Hlapec ga je poslušal in mu nazadnje rekel, da bo že v božjem imenu vselej dal novo steljo; toda staro je zmetal kar v kot hleva.

Solar ga je moral spet opomniti. Saj mu je vendar naročil, naj zmeče staro steljo na gnojišče.

Predzadno nedeljo je bila v Trnavi na Slovaškem žetvena slavnost, katere se je udeležil tudi predsednik slovaške vlade Tiso in imel na udeležence dolg govor, v katerem je med drugim naglašal: »Petindvajsetletno jamstvo Nemčije je trdna osnova naše države. Poglejte, dragi rojaki, kaka laž je trditev, da so Nemci sovražniki slovanskih narodov! O Nemcih se pripoveduje, da hočejo požreti male narode, toda Nemčija lahko pravi: Jaz nisem proti malim narodom, saj podpiram in pomagam malemu slovaškemu

narodu! Že januarja meseca pri otvoritvi državnega zbora sem dejal, da moramo Slovaki voditi preudarno politiko. Ta je zapopadana v naslednjem: Ako Čehi silijo v pogubo, jim ne pomaga nikakršna bratska ljubezen. Če hočete vi v pogubo, zbogom, mi vam ne bomo sledili. To, da se je vodja nemškega rajha potegnil za nas, pripisujem visoki npravnostni vrednosti nemške narodnostne misli. Jaz sem Nemcem že ponovno rekel: Kar dela Hitler, dela v korist slovaškega naroda.«

Države izdajajo velikanske vsote za oboroževanje

Celotni vojaški izdatki vseh sedmih vele-sil na svetu znašajo po ameriških podatkih za tekoče leto blizu 20 milijard dolarjev (v naši valuti velikansko vsoto 1100 milijard dinarjev). Zelo verjetno je, da se bodo ti izdatki prihodno leto še povečali. Anglija izdaja za svoje oboroževanje približno 50 odstotkov svojega državnega proračuna, Francija 40 odstotkov, Italija 50 odstotkov, Nemčija 60 odstotkov, Japonska 70 odstotkov, Rusija 50 odstotkov in Zedinjene države do-slej okoli 12 odstotkov. Podatki v številkah, izraženih v milijardah dolarjev, znašajo za posamezne velesile, kakor sledi (v oklepajih izdatki leta 1938., ko so se demokratične države prav za prav šele začele temeljito obo-

roževati): v Angliji 3.5 (1,6); v Franciji 1.8 (1,1); v Nemčiji 4.5 (4,4); v Italiji 0.5 (0,5); v Japonski 1.8 (1,7); v Rusiji 5.4 (7,3); v Zedinjenih državah 1.1 (1,3).

V teh izdatkih niso všteti izredni stroški za že mobilizirane vojske, ki jih računajo danes na okroglo 300 milijonov dinarjev dnevno.

To so strahotne številke in človek se ne-hote vpraša, kje je tisti vzrok, da se je človeštva spet lotil bes. Kje je prav za prav prvi krivec, ki ne dopušča, da bi сосед živel lepo v miru s sosedom? Če bi se ta denar uporabil za blagor človeštva, bi bil lahko na svetu majhen raj.

jih zaprisegel v imenu Hitlerja. Poveljnik gdanske vojske je izdal povelje, da se nemudno zgrade žične ovire vzdolž vse meje Gdanska proti Poljski

Po vesteh s poljske meje

so začeli Poljaki v vso naglico graditi utrdbe in strelske jarke tudi vzdolž poljsko-slovaške meje.

Vse ceste, ki držijo iz češko-moravskega pro-tektoata in iz Slovaške na Poljsko, so na poljski strani podminirane, razen tega pa so zgrajena močno utrjena gnezda za strojne puške. Vsi prehodi so zaprti z žičnimi ovi-rami.

V Bratislavi, glavnem mestu Slovaške, je bilo objavljeno,

da sta Slovaška in Nemčija podpisali vojaško pogodbo.

Vest o podpisu te pogodbe ni v Londonu in Parizu zbudila nikake pozornosti, ker so v Angliji že dalje časa vedeli, da deluje nemška vojska z dovoljenjem slovaške vlade v Bratislavi na ozemlju Slovaške. V Berlinu zanikujejo vest o pogodbi med Nemčijo in Slovaško.

Veliko presenečenje je zbudila ponedeljek vest, da

se pogaja Nemčija z Rusijo za pogodbo o nenapadanju.

V Moskvo je odpotoval z letalom sam nemški zunanji minister Ribbentrop. Ponudila je sklenitev te pogodbe Nemčija. Po italijan-skih vesteh bi imela ta pogodba tri točke. Prva je, da bi se Nemčija in Rusija zavezali, da ne bosta napadli druga druge. Po drugi točki bi ostali nevtralni v primeru, če bi bila ena izmed njih napadena. Po tretji točki pa bi vsaka izmed obeh držav obdržala pravo, da sme vsak čas odpovedati nenapa-dalno pogodbo, če bi to smatrala za potrebno v primeru, da bi katéra izmed obeh držav podpisnic napadla kako tretjo državo. Angleške vesti zatrjujejo, da je Rusija pri-pravljena skleniti to pogodbo samo s pogo-jem, da Nemčija ne bo napadla Poljske. V Poljski se zaradi pripravljajoče se nenapa-dalne pogodbe med Nemčijo in Rusijo ne vznemirjajo, češ da bi ne spremenila polo-žaja.

Velik poplah je povzročila vest o pogodbi med Rusijo in Nemčijo na Japonskem.

Na Japonskem menijo, da bi bila s sklenitvijo pogodbe med Rusijo in

Politični pregled

Te dni je prineslo »Jutro« vest, da je sporazum med g. dr. Cvetkovićem in g. dr. Mačkom dosežen.

V neposredni zvezi z vsebino sporazuma je tudi vprašanje vstopa Hrvatov v vlado. V vrstah vodilnih mož Hrvatske seljačke stran-ke se zatrjuje, da bo pomenila udeležba Hr-vatov na vodstvu države splošno olajšanje političnega položaja v državi.

Pretekli petek

je tudi svobodno mesto Gdansk dobilo svojo vojsko,

ki je sestavljena iz dvanajstih bataljonov strelcev in posebnih motoriziranih divizij, protiletalskih, tankovskih in tehničnih od-delkov. Skupno šteje okrog 15.000 mož. Po-krajinski voditelj Forster je imel pri tej priliki govor, v katerem je naglašal, da je prva naloga te vojske braniti Gdansk proti nepričakovanemu poljskemu napadu, poleg tega pa mora ta vojska braniti Gdansk tudi proti notranjim sovražnikom, ki bi utegnili napraviti poskus prepredenja načrtov nardo-socialističnega vodstva. Forster je nato izročil posameznim oddelkom gdanske vojske posebne zastave s kljukastim križem in

Hlapec je rekel, da je zunaj premraz. Ni maral odpirati vrat, ker bi drugače prišlo k živini preveč svežega zraka.

Da je bil gospodar, ki je prej pri njem služil, zelo natančen zaradi mrzlega zraka. Čim manjkrat, mu je naročil, naj odpira vrata.

Solar je odvrnil, da je to zelo velika ne-umnost. Pri njem mora biti to drugače. Vrata naj bodo le na stečaj odprta, čim večkrat. Zrak je dober za ljudi in za živino.

Nekaj tednov je bilo potem mirno.

Dokler ni hlapec nekoč nametal nove ste-lje kar na staro.

To pot ga je Solar prijel že dosti ostreje. »Ali ti nisem rekel, da tega ne maram? Ali misliš, da govorim kar za zabavo?«

»Konji leže preveč na trdem in stara ste-lja ni prav nič mokra. Tam, kjer sem bil prej, smo pustili steljo tri dni.«

»Kaj pa mene briga, kako je bilo tam, kjer si prej služil?«

»Tisti kmet se je na konje že dobro ra-mumel in konj ne sme nikoli na trdem le-žati.«

»Pri meni bo tako, kakor bom jaz hotel. To si zapomni enkrat za zmerom!«

Hlapec je nejevoljen spravil gnoj iz hleva in nanovo nastlal. Ko je bil z delom pri kraju, je odvezal predpasnik.

Četrť ure nato je že sedel v vaški gostilni. Tudi tri ure pozneje je bil še tam.

Potislil je klobuk z desnega ušesa na le-vo in pil, kar mu je grlo dalo. Pripovedoval je, kakšen sitnež je Solar, in da se je nje-gove sitnosti že naveličal. Bo moral biti pa že kakšen drug gospodar, da se mu bom po-

koril. Če je bil za prejšnjega gospodarja še predober, bo tudi za tega. Teh novih noro-sti se ne bo učil, ker niso nič prida. Da se zdaj že kesa, ker je šel k Šolarju, čeprav so ga pred njim svarili.

Konji so doma postali nemirni, ko jih ni nihče prišel krmiti.

Tedaj je šel Solar v hlev in videl je, da hlapca nikjer ni. Sam jim je nasul zobí in preklinjal hlapca, ki ni bil za rabo.

Ko je videl, da hlapec prihaja čez dvori-šče, je stopil k njemu.

»Kje pa si bil?«

»Jaz?«

»Da, ti! Ali ne veš, kdaj je treba živini pokladati?«

»Saj sem prišel. Zamujenega tako še ni nič!«

»Da, prišel si. Ali misliš, da bodo konji tako dolgo čakali, da se ga boš ti dovolj nalezal? Smrdiš kakor star sod!«

»Kdo se ga je nalezal? Četrť vina bo pa človek vendar smel izpiti!«

»Če boš še enkrat to napravil, te bom po-gnal čez prag!«

»Ven me mislite vreči?«

»Da, pa še kmalu!«

»Ne, ne boste me. Sam pojdem in si bom polskal delo v kakšni spodobni hiši!«

»Pazi, kaj govoriš!«

»Prav nič ne bom pazil. Že prvi dan mi je bilo žal, da sem prišel sem. Vsi mi pravijo, da pri tebi ne smem ostati. Saj še kristjan nisi! Brez vere si in še druge boš pogubil!«

»Pojdi v kamro in pospravi svoje reči. Glej, da jutri zjutraj izgineš! Knjižico in plačo za mesec dni bom poslal za tabo!«

Hlapec je drugo jutro odšel. Nekaj dni nato mu je sledila kravja dekla po kratkem prepiru s kmetico. Pekovka ji je našla bolj-šo službo, kjer vsaj njena duša ne bo več v nevarnosti.

XV.

»Levo nogo zdaj obrnite na desno! Še enkrat! Ena, dve, tri — štiri, pet, šest!«

Plesni učitelj Smola je poučeval ples v dvoranci gostilničarja Sivca. Dober tucat dijakov in prav toliko meščanskih deklet se je hotelo pri njem naučiti te lepe umetnosti v šestih večerih.

In učitelj Smola je bil mož, ki je znal naučiti plesanja vsakogar, kdor je imel za to trdno voljo.

Nekoč je napisal knjigo o plesni umetno-sti in videlo se je, da jo je napisal iz lastnih izkušenj, ker je to, kar je od drugih zahte-val, tudi sam dobro znal.

Drugače pa je bilo z njegovimi učenci. Med njimi so bili namreč fantje, ki bi se po svoji nerodnosti prav lahko merili s slo-nom ali kakšno drugo podobno živaljo. Bilí so fantje, ki niso imeli prav nič posluha in ki so po gladkih tleh stopali, kakor se jim je pač ljubilo, ne pa kakor je ukazovala godba.

In potem so bila dekleta, ki so doumela vso slabost svojega spola šele takrat, ko se začela plesati. Oklepala so se fantov, kakor bi morala bresti skozi deročo reko ali pa ka-kor bi jih reševali iz gorečih hiš.

Tako torej delo gospoda Smole ni bilo prav lahko. Toda lotil se ga je z vso svojo vne-mo in izkušnostjo.

(Dalje prihodnjik)

Nemčijo ogrožena japonska akcija na Kitajskem.

Kakor trdijo poročila, je zavlada po vsem Japonskem velika potrlost. Japonski listi najbolj zamerijo Nemčiji in Italiji, da Japonsko o svojih namerah sploh nista obvestili.

Pri vsem tem pa

generalni štabi Rusije, Anglije in Francije v Moskvi nadaljujejo pogajanja.

Moskva se je postavila na stališče, da ni razloga se prekinjenje teh pogajanj, češ da nemško-ruska nenapadalna pogodba ne more onemogočiti obrambne zveze med Anglijo, Francijo in Rusijo.

V torek je bila v Londonu seja angleške vlade, ki je sklenila vztrajati pri obveznostih nasproti Poljski. Razen tega je sklenila klicati državni zbor na izredno zasedanje.

Kakor trdijo,

bo angleška vlada zahtevala od državnega zbora diktatorska pooblastila.

To bi bil prvi primer v novejši angleški zgodovini, da bi vlada v mirnem času zahtevala od državnega zbora izjemna pooblastila.

Povsem nepričakovano je

rumunska vlada ustavila Nemčiji nadaljnje dobave petroleja, nafte in bencina.

Po nedavno sklenjeni trgovinski pogodbi med Nemčijo in Rumunijo bi morala Rumunija dobavljati Nemčiji dnevno 3000 ton omenjenega blaga. Zaradi pomanjkanja deviz v Nemčiji so pa bile te dobave skršene le na 2000 ton dnevno. Ker pa Nemčija niti teh skršenih dobav ni v redu plačevala in se je dolg Nemčije nasproti Rumuniji v zadnjem mesecu zelo dvignil, je rumunska vlada sklenila, da ustavi vse nadaljnje dobave dokler Nemčija ne bo poravnala svojega dolga. Nemce je sklep rumunske vlade iznenadil. Nemški listi ogorčeno pišejo o kršitvi sklenjene pogodbe. Pri tem navajajo, da gre za novo angleško spletko proti Nemčiji. Po vesteh nemškega tiska je prišlo do tega koraka rumunske vlade na osebno pobudo rumunskega kralja Karola neposredno po njegovem povratku s potovanja po vzhodnem Sredozemskem morju, kjer je imel razgovore z grškimi in turškimi državniki in z angleškimi odposlanci.

Po Emi Merkovi J. M.:

Goreči ogenj brez plamena...

Povest iz predvojnih časov

Bila je lepa v svoji strastnosti. Zato jo je le molče gledal in se pozabil jeziti spricho misli, kako bi ga svet zavidal za to ženo. Iz ničemurnosti si jo je bil zaželel, iz ničemurnosti se je zdaj bal, da bi je ne izgubil. Iz strahu, da se ne bo v zadnjem trenutku izmuznila, se je premagal in nežno govoril z njo.

»Milka, pomisli, da sva povabila goste na najino poroko. Ti hočeš naju oba osmešiti. Pomisli, kako lep dom naju čaka. In ti sama si okrasila ta dom za naju...«

Milka je odločno odkimala. »Naj me svet obsoja kakor me hoče, saj zaslužim to. Stori la sem veliko napako, da sem privolila v poroko z vami. K sreči še ni prepozno. Zdaj vem da je to nemogoče.«

Na njenem čelu je Tomažin bral neomajen sklep, zato ga je minil prijazen obraz, s katerim je mislil rešiti potaplajočo se ladjo svoje sreče.

Zelen od jeze je ostro in raskavo izpregovoril: »Še kesali se boste svoje muhavosti! Do smrti se boste kesali! Ne bo vam vsakdo metal bogastvo v naročje. Pri drugih gledališke igralke nimaio tako visoke cene, zapomnite si to, draga gospodična.«

Po teh besedah je ravnatelj Tomažin sunkovito odprl vrata in jo z odločnimi koraki mahnil po stopnicah navzdol.

Skozi vrtna vrata je pravkar prišla Avgusta, da bi slišala od Milke, kako se je obrnila

Ves nemški tisk je poplavljen z vestmi

o ukrepih proti nemški manjšini na Poljskem

in jih prikazuje kot nova poljska izzivanja. Vsebinsko docela enaka poročila objavljajo listi pod kričočimi protipoljskimi naslovi. Po svetu tolmačijo to kot znak, da se naglo bliža vrhunec krize. To naziranje se opira tudi na dejstvo, da nemški tisk enodušno odklanja vsak posvet glede morebitne sprave. Zahteve nemškega tiska obsegajo poleg Gdanska in koridorja tudi priključitev vse Gornje Šlezije in vseh ostalih pokrajin, ki so bile do leta 1914. v sklopu nemške države. Nekateri listi kar odkrito zahtevajo razdelitev Poljske.

Položaj Japonske na Daljnem vzhodu po zadnjih vesteh ni preveč rožnat. V Zunanji Mongoliji je Rusija znatno pomnožila vojaštvo, tako da so Japonci prisiljeni prenesti več divizij s kitajskega bojišča v Zunanjo Mongolijo, na drugi strani pa

imajo Japonci sime težave s kitajskimi četniki, ki jim prizadevajo strašne izgube.

V borbi so ti Kitajci naravnost besni in se ne strašijo napadati celo topničarskih oddelkov motoriziranih čet. Po poročilih iz Londona je teh četnikov okoli tri milijone. Samo v prejšnjem tednu so izgubili Japonci v borbi s četniki okoli 10.000 vojakov, poleg tega pa 98 tankov in mnogo strojnih pušk.

V večkrat je že prepozno, nikoli pa ni prezgodaj, da se začne s pravilno nego zob.

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

Po vesteh iz Londona je povsem jasno,

da se je Anglija v polni meri odločila za nadaljno podpiranje Kitajske.

Prav tako se množe vesti, da bo Anglija sledila zgledu Zedinjenih držav in odpovedala trgovinsko pogodbo z Japonsko, če se bo ponovila na Kitajskem protiangleška agitacija. Nadalje je Anglija dovolila Kitajski novo posojilo treh milijonov funtov šterlingov, ki se bo uporabilo za dobavo strojev in potrebščin za vojaštvo.

V angleški ladjedelnici v Plymouthu so v petek splovili v morje novo lahko križarko, opremljeno z najmodernejšimi topovi. Pri tej priliki je imel mornariški minister govor, v katerem je naglasil,

da gradi Anglija še 245 vojnih ladij.

Te ladje bodo dograjene že leta 1940. Odslej bodo splovili vsak teden po eno vojno ladjo. Vse te ladje bodo najmoderneje opremljene.

Angleški letalski minister Kingsley Wood je te dni izjavil, da

izdela zdaj angleška letalska industrija mesečno že nad 1000 letal.

S tem pa še ni dosežen višek. Mnogo letalskih tvornic je še v gradnji in bodo šele začele obratovati. Do konca tega leta bo dograjenih še 12 novih letalskih tvornic, ki bodo mogle skupno izdelati tedensko po 500 letal.

»Da! Da!«

Bila je tako potrta in brez volje, da se mu ni mogla upirati.

Tako se je zgodilo, da se je naslednjega dne peljala po najživahnih ulicah odprta kočija, v kateri je ob strani ravnatelja Tomažina sedela elegantno oblečena mlada blede dama.

Ljudje so ugibali, kdo bi bila neznana mlada ženska, toda v naslednjih dneh je vedelo že vse mesto za čudno zgodbo vrnivše se hčere in razdrte zaroke.

Milka je imela mnogo nasprotnic, ki so ji zavidale njeno lepoto. Te so se zdaj maščevale in jo obsojale zaradi njenega trdega srca nasproti hčeri bivšega zaročenca. Ravnatelj Tomažin je dosegel svoj smoter: javno mnenje se je po večini izreklo zanj. Pretkanec je tudi tu dobil igro.

Milki so se zagnusili ljudje, ki so radovedni in željni klepetanja prihajali k njej, da bi naravnost od nje zvedeli vse podrobnosti te zgodbe. Milka pa je molčala. Ni se branila. Opažala je tudi, kako so se ji začeli umikati mnogi ljudje, ki so prej, ko se ji je obetalo veliko bogastvo ob strani Tomažina, prav vsiljivo iskali njeno družbo.

Zaželela si je proč iz tega mesta, med druge ljudi. Ni mogla več prenašati klepetanja in obrekovanja.

Pri gledališču si je vzela dopust.

Bila je prosta. Zavest prostosti jo je oživila. Odpotovala je v lep, samotni gorski kraj.

Vrsto tednov je živela v malo obiskani gostilni poleg malega jezera, vsega obdanega od gozdov. Z ljudmi je prišla malo v dotiko. S terase pred okencem njene sobe se je videlo mogočno gorovje s skalnatimi vrhunci.

D o p i s i   G o s p o d a r s t v o

MALA NEDELJA. Sokolska četa dogotovi-la prizidek novih prostorov Sokolskega doma ter se bosta lahko kmalu začela prosvetno delo in telovadba vseh oddelkov. Vsakoletna običajna velika sokolska tombola pri Mali Nedelji bo na angelsko nedeljo 3. septembra ob 15. uri ob vsakem vremenu. 20 tombol in še 500 dobivkov v skupni vrednosti 12.000 din.

MORAVČE. Predzadno nedeljo je bil v Moravčah ustanovni občni zbor Tujskoprometnega in olupševalnega društva. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika g. Cerar Lojze, gostilničar v Moravčah. Za prvo nalogo si je nadelo društvo zgraditev kopalnice, ki je prvi pogoj vsakemu letovišču. Kje se bo kopalnice gradilo, bodo odločili strokovnjaki. — V najkrajšem času bo podpisana pogodba med občino Moravčami in Kranjskimi deželnimi elektrarnami glede elektrifikacije Moravske doline. Elektrificiranih bo okoli 25 vasi. Celoten prispevek elektrarnam znaša okoli 180.000 din. Do zime bodo elektrificirali Moravče, Krasce in Vrhpolje, a ostale vasi zgodaj pomladi. Prebivalstvo se kljub velikim izdatkom veseli električne struje, ki bo velikega gospodarskega pomena in bo nudila tudi udobnost.

SV. JURIJ OB JUŽNI ŽELEZNICI. Društvo kmečkih fantov in deklet priredi v nedeljo 3. septembra ob 15. tekmo koscev. Zbirališče na tekmovališču (travniki g. Frana Mastnaka v trgu). Govorili bodo odposlanci zveze celjskega okrožja in tovariši sosednih društev. Po tekmi spreved na veselilni prostor pri gospe Ani Leskovškovi v trgu. Za vse potrebno bo poskrbljeno. Tovariška društva in vsi prijatelji slovenskega kmečkega gibanja, ne pozabite na ta dan priti k nam!

SV. MARKO NIŽE PTUJA. Predzadno nedeljo je uprizorilo Kulturno-prosvetno društvo »Zarja« Finžgarjevo ljudsko igro »Verigo«. Čeprav je na isti dan iz strankarske nestrpnosti prestavilo svojo prireditev neko drugo društvo, je bil prireditveni prostor »Zarje« nabito poln. Od blizu in daleč so prihitali ljudje, da vidijo nastop izvrstnih igralcev mladega naprednega društva. Vsi igralci brez izjeme so svoje vloge odlično podali.

Ure in ure je sedela na terasi in gledala v velikansko skalovje, čez katero so se vlekle megle. Pri pogledu v mogočno naravo je pozabljala svojo grenko usodo.

Casopisi so izdali njeno bivališče. Pisma so začela prihajati nanjo. Toda komaj jih je prebrala. Prav nič je ni zanimalo življenje v mestu, zdela se je sama sebi kakor puščavnica, ki se je odrekla vsemu svetu.

Nekoč ji je prinesel pismonoša zabojček, v katerem je bil samo šopek poljskih cvetlic brez pozdrava, brez imena. Prišel je iz nekega gorskega kraja.

V svojem življenju je mnogokrat prejela cvetlice, vendar se jih ni nikdar tako veselila, kakor je bila vesela teh dišečih preprostih darov prirode. Kakor dih sreče se ji je zdel njih vonj.

Osem dni pozneje je prejela drugo pošiljatev. Misel na Rada se je pojavila v njej, in njeno srce je začelo biti kakor v pričakovanju nečesa velikega, lepega. Toda takor si je rekla, da je njeno upanje brez podlage.

Cvetlice niso bile kupljene. Sam jih je nekdo natrgal. Rado jih pač ni mogel nabrati, saj se mu gotovo noga še ni toliko zazdravila, da bi mogel laziti okoli in delati izlete.

Zalostne so bile njene misli, ko si je predstavljala Rada. Tiha otožnost se je naselila v njej in te otožnosti nista mogla pregnati ne blesteči sončni sij ne zdravi gorski zrak, ki ju je uživala v polni meri.

Spet je minil teden. Njen dopust se je bližal koncu. V prosti naravi je svojo zapuščanost laže prenašala. Misel na mesto je budila v njej grozo.

Zadnega dne je sedela na klopi pod lipo, samotno stoječo na travniku. Njeno razpolo-

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na ptujskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: voli po 3 do 4.50, krave po 2 do 4, biki po 3 do 4, junci po 3 do 3.75, telice po 3.25 do 4.50, teleta po 4.50 din.

SVINJE. V Ptujju so se trgovali za kg žive teže pršutarji po 7.50 do 8, svinje za pleme po 6.80 do 7.75 din, v Kočevju špeharji po 8, pršutarji po 7 do 7.50 din, v Ljutomeru pršutarji po 6.50 din. Prasci, 6 do 12 tednov stari, so bili v Ptujju po 40 do 200 din za rilec.

KONJI. V Ptujju so bili konji po 700 do 4500 din in žrebeta po 1050 do 2000 din za glavo.

VINO. V mariborskem okolišu se je trgovalo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 4, finejše sortirano pa po 7.50, a v ljutomerskem okolišu navadno mešano vino po 4 do 5, finejše sortirano pa po 6 do 9 din liter.

HMELJ. Zdaj, ko se hmelj obira, je videti, da bo letošnji pridelek v Savinjski dolini dosegel le kakšnih 20.000 metrskih stotov. Kakovost pa je prav odlična. Pretekli teden so se slišale cene med 25 do 38 din za kg. Hmeljarji so splošno prepričani, da bo letos šlo blago lahko v denar.

SIROVE KOŽE. V Dravogradu so bile: goveje po 10, telečje po 11, in svinjske po 6, v Kočevju: goveje po 6 do 11, telečje po 14 in 15 in svinjske po 4 do 8, v Ljutomeru: goveje po 8 in telečje po 9.

VOLNA. V Dravogradu je bila neoprana po 24, oprana pa po 30 din za kg.

KRMA. V Ptujju je bilo seno po 90, slama po 25, v Ljutomeru seno po 45, slama po 30, v mariborski okolici seno po 60, slama po 27 din za 100 kg.

MED. Čisti med je bil v Dravogradu po 18, v Ljutomeru po 15, v Kočevju po 18 din kg.

Sejmi

28. avgusta: Dolnja Lendava, Sv. Trojica v Slovenskih goricah, Ribnica na Pohorju, Št. Vid na Blokah;

29. avgusta: Muta, Poljčane, Sv. Filip v Vercah, Sv. Tomaž pri Ormožu, Zagorje ob Savi, Žalec, Moravče, Novo mesto;

ženje je bilo v znamenju otožnosti, ker bo morala spet v mesto med ljudi. Za gore je zahajalo sonce. Njena svetla obleka se je lesketala v zeleni barvi okoli nje.

Po bližnji cesti je prihajala kočija. Iz nje se je sklonila glava. Njene oči so bile v kričeči svetlobi kakor oslepljene, zato ni mogla spoznati obraza. Vendar se ji je za trenutek ustavilo bitje srca, tako jo je vso spreletel občutek sreče.

Kočija je obstala. Moški je stopil iz nje. Voz se je potem odpeljal dalje. Na vso pokrajino, blestečo se v žarkih zahajajočega sonca, je spet legel pokoj. Samo ona in tisti mož, ki je prihajal k njej, sta bila videti daleč naokrog.

Mož je hodil oprt na palico, toda njegovi koraki so bili čvrsti in nagli kakor nekdanj.

Planila je pokoncu in hitela po klanecu navzdol. Samo nekaj korakov jo je še ločilo od njega.

»Rado, Rado!« Vse je pozabila. Pozabila je, da je med njima že konec, da je on nima več rad, kakor ji je rekel tedaj. Čutila je samo še vriskajočo hvaležnost, da ga sme spet videti, da je prišel k njej zdrav, močan.

Njuna pogleda sta se srečala in njen krik, izdajajoč višek sreče, se je zadušil v njegovih rokah, v njegovih poljubih...

»Cvetlice so bile od tebe...« je jecljala, ko sta si potem zasopla v čudoviti pijanosti sreče gledala v oči.

»Tisti dan, ko sem smel prvič ven na prosto, sem jih natrgal«, je pripovedoval in držal svoje deklo še zmerom objeto. »Ali razumeš, Milka, kaj se to pravi? Spet je sijalo sonce. Spet sem lahko hodil, čeprav sem mislil, da bom za zmerom ostal pohabljen. Na

30. avgusta: Velika Loka;
31. avgusta: Konjice, Videm (Dobropolje), Črnomelj;

1. septembra: Guštanj, Radeče pri Zidanem mostu, Višnja gora, Zigarški vrh, Skaručina;

2. septembra: Prosenjakovci, Sodražica, Sv. Bolfenk pri Središču, Vesela gora, Krško, Planina pri Sevnici, Št. Ilj pod Turjakom.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 22. t. m. v devizah (prve številke pomenijo službene tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 205.60 do 208.80 (za 256.40 do 259.60 din);

100 francoskih frankov za 116.10 do 118.40 (za 144.84 do 147.14) din;

1 ameriški dolar za 43.75 do 44.35 (za 54.60 do 55.20) din;

100 italijanskih lir za 231.45 do 234.55 din;

100 čeških kron za 150.75 do 152.25 din;

1 holandski goldinar za 23.56 do 23.94 (za 29.38 do 29.76) din;

1 nemška marka za 17.68 do 17.85 din;

100 belgijskih belg za 746 do 758 (za 930.36 do 942.36) din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu 464.25 do 465 din. Nemške klirinške marke se prodajajo po 14.30 din.

Drobne vesti

— **Kmetijski stroji in orodje** so kmetovalcu to, kar je vojaku puška. Vsak umni kmetovalec se tega dobro zaveda, le žal, da marsikomu ta zavest nič ne pomaga, ker nima možnosti in ne sredstev, da bi si nabavil moderne kmetijske stroje in orodje. Navzlic tesnim razmeram, ki mora v njih živeti in delati naš kmetovalec, smo pa tudi na tem področju že precej napredovali. Kar pomislimo nazaj, ko še tik pred vojno večina naših kmetovalcev ni imela kmetijskih strojev, ko so še pokali po naših kmečkih skednjih cepci in ko niti na večjih travnikih in ravninah še nismo videli strojev, da bi kosili travo. Zdaj se je pa že močno skrčilo število kmetovalcev, ki opravljajo vse težavno kmečko delo z rokami. Na letošnjem jesenskem velesejmu v Ljubljani od 2. do 11. septembra bomo spet videli veliko razstavo kmetijskih strojev in orodja, na kateri bo našel naš kmetovalec vse, kar potrebuje in

bolniški postelji sem postal drugačen. Ko sem bral v listih, da se je tvoja zaroka s Tomažinom razdrila in da bivaš ti sama v gorskem kraju, sem vedel, zakaj si to storila. Minila me je moja jeza in čedalje bolj sem se zavedal, da te ne morem pustiti.«

Sprehajala sta se po travniku. Rado se je opiral na Milkino roko, Milka pa je naslanjala glavo na Radovo ramo. Kakor bi bila narava pomagala slaviti praznik njene ljubezni, tako je žarelo za gorami. Rdečkasti oblaki so plavali v nebeški modrini kakor obdani od rumenih žarkov. Topel veter je pihal s skalovja. »Ostaniva tukaj za zmerom! Daleč proč od ljudi! Tu bova ostala, tu sva srečna!« je rekla Milka. »Ne maram biti več gledališka igralka!«

Rado je nežno prijel lepo glavico, ki je tako vdano ležala na njegovi rami, in jo stisnil k sebi.

»Izpregovorila si rešilno besedo, Milka. Ženska je lahko ali samo umetnica ali pa samo žena in mati.«

K O N E C

PRI ZDRAVNIKU

Zdravnik: »Znanost vam ne more več ozdraviti vaše noge. Vaša bolezen je posledica starosti.«

Bolnik: »Gospod doktor, saj je moja druga noga prav toliko stara, pa me nič ne boli!«

CIGANSKA

Orožnik (ciganu, ki beži): »Stoj, saj ti ne bomo ničesar storili.«

Cigan: »Pa stoj ti, tebe nihče ne preganja.«

kar si lahko nabavi. Razstavo priredita kmetijski odbor velesajma in kmetijski oddelek banke uprave.

= **Preložitev sejmov v Gradacu.** Na prošnjo občine Gradaca je banska uprava dovolila, da se prelože sejmi v Gradacu tako, da bodo odslej stalno na soboto, in sicer januarja v soboto po sv. Antonu, marca v soboto po 40 mučenikih, maja v soboto po sv. Gregorju, julija v soboto po sv. Cirilu in Metodu, septembra po malem šmarnu, novembra v soboto po sv. Katarini.

= **Razstava sadja na Ljubljanskem jesenskem velesajmu.** Ljubljanska podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva poziva člane, da se v čim večjem številu udeležijo razstave sadja, ki jo priredi Sadjarsko in vrtnarsko društvo na Ljubljanskem jesenskem velesajmu v dneh od 2. do 11. septembra in ki bo obsegala razstavo presnega in suhega sadja, sadnih shrankov in sokov. Vzorci vsega tedaj zrelega sadja, in sicer od vsake vrste po 2 kg, zaviti in označeni z naslovi razstavljalcev, morajo dospeti na velesajem najkasneje do 30. t. m. Prijave pa je poslati takoj na Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani.

Le urar zna narediti uro

kakor more perilo čisto oprati le dobro milo. Terpentinovo milo Zlatorog da gosto belo peno, ki z lahkoto odstrani vsako umazanijo. Le malo truda - in perilo je snežno belo, prijetno poduhteva in ostane dolgo trdno.

Težave pri prodaji sadja v Prlekiji

Prejeli smo:

Takoj v začetku izvozne sezone je Križevska gospodarska zadruga s podporo Kmečke zveze razposlala svoje nakupovalce okrog ter še dala razglasiti pri cerkvi, da kupuje jabolka po 2 din za kg. Sadjarji so s sadjem seveda počakali, toda sadje v obljubljenem roku ni bilo prevzeto. S tem je nastala velikanska škoda za sadjarje.

Dolžnost zadruge je prevzeti jabolka po dogovorjeni ceni ali pa plačati sadjarjem odškodnino, ker se ni držala dana beseda. Sadjarji bi bili lahko že davno oddali sadje sadnim trgovcem, a tega niso storili zaradi lepih obljub zastopnikov zadruge in Kmečke zveze. Tako ravnanje je več kakor nepreudarno.

Novice

* **Odposlanstvo rojakov iz Nemčije v Beogradu in na Oplencu.** V nedeljo je z brzim vlakom iz Ljubljane odpotovalo v Beograd odposlanstvo naših rojakov z Westfalskega podvodstvom predsednika Zveze narodnih delavskih društev v Nemčiji g. Pavla Bolhe. S seboj so ponesli krasen lavorjev venec, prepleten s svileno državno trobojko in ga položili na grob kralja Zedinitelja na Oplencu. Z Oplenca so se vrnili v Beograd, kjer so si ogledali prestolnice zanimivosti. Letošnja skupina vestfalskih rojakov, ki so prišli 3. t. m. na obisk v domovino, šteje 400 izletnikov, ki so se razkropili po Sloveniji na obisk svojih domov, sorodnikov in znancev.

* **Rojaki iz Francije v domovini.** V torek je prispela v domovino tudi večja skupina naših izseljencev iz Francije. Na glavni postaji v Ljubljani jih je pričakala večja množica ljudi, po večini sorodnikov naših izseljencev z Dolenjskega in s Štajerskega. Ko je privozil vlak na postajo glavni kolodvor, se je vsula množica pred tri lepo okrašene vagone, iz katerih so izstopili rojaki, vidno razveseljeni nad lepim sprejemom. Pozdravljanja in vzklikanja ni bilo ne konca ne kraja in so marsikomu stopile v oči solze radosti. V imenu Rafaelove družbe jih je najprej pozdravil prelat g. Volc, v imenu banske uprave pa ravnatelj g. Fink. Skupina rojakov iz Francije je štela 204 osebe. Na obisku v domovini bodo tri tedne, 11. septembra pa se vrnejo spet v kraje, kjer si služijo kruh. Dragim rojakom želimo v domovini mirnega oddiha in prijetnega razvedrila!

* **Za vestfalske rojake, ki se vrnejo nazaj v Nemčijo.** Odhod bo 29. t. m. iz Ljubljane ob 14.35. Na Jesenicah bo vlak stal od 16.13 do 17.20 in v Podrožci od 17.38 do 18.30. Dospel bo v Köln ob 12.49, v Düsseldorf ob 13.32, v Duisdorf ob 14.04, v Oberhausen ob 14.24 in v Essen-Altenessen ob 14.42.

* **Slovanska zavest nas more rešiti.** »Kmetški list« piše: »Zanimivo je, da so evropska ggnjišča sporov in napetosti povsod ob dotiku drugih življev s slovanskim. Tako je pri vprašanju Gdanska, ki že toliko časa vzne-

mirja svet, tako je tudi drugod. Značilni so glasovi, ki so se proti koncu zadnjega tedna pojavili v svetovnem tisku in ki pravijo, da je Gdansk samo preteza za prikrivanje važnejših in pomembnejših sporov zaradi evropskega jugovzhoda. In ta je slovanski. Ko vemo, da se težišče evropskih dogodkov pomika tako neposredno v našo bližino, lahko tudi čutimo in razumemo resnost položaja. To nam narekuje, da moramo biti pripravljeni, zakaj slovaške svobode si pač pri nas nihče ne želi, pač pa hočemo ohraniti in utrditi svojo lastno svobodo, ki je bila ustvarjena s slovansko krvjo in nam jo more rešiti samo slovanska zavest. To je danes poglavitno, vse drugo je postranskega pomena. Ako se bomo znali ravnati po teh spoznanjih, lahko z zaupanjem gledamo v bodočnost, pa naj se nam ta bliža z žitnim klasjem ali s topovi!«

* **Ne govori, če ne veš!** »Deutsches Volksblatt« v Novem Sadu poroča iz Kočevja, da je postala Kočevska v zadnem času prizorišče številnih pretepev in napadov in da so kraji, kjer je ponoči življenjsko nevarno hoditi okoli. Vzroke za tako nezno stanje je po mnenju lista iskati v nacionalnih sprih. Prav bi bilo, če bi se glavno glasilo nemške narodne manjšine v naši državi nekoliko jasneje izrazilo v svojem namigavanju glede vzrokov neprestanih pobojev na Kočevskem. Če bo list vse povedal, se mu bo mnogo lažje odgovorilo.

* **Sprejemni pogoji državne moške obrtne šole za pletarstvo v Ptujju.** Šola ima značaj nepopolne srednje šole z nižjim tečajnim izpitom, daja učencem obojega spola poleg obče vzgoje strokovno izobrazbo v pletarstvu in vrbogojstvu ter jih vzposablja za pletarske pomočnike. Tem pomaga po dovršeni učni dobi tudi do zaslужka. Na zavodu se poučujejo razen praktič. pouka v pletarstvu slovenščina, obrtna korespondenca, aritmetika, algebra, geometrija, pripravljajalno risanje, lepomis, kalkulacije, knjigovodstvo, državnostanstvo, higiena, opisna geometrija, strokovno risanje, slogi umetnosti, tehnologija in vrbogojstvo. Vse šolske potrebščine prejema učenci na zavodu brezplačno. Učna doba traja tri šolska leta. Šolsko leto se prične 1. septembra. V prvi razred se sprejemajo učenci obojega spola, ki so dovršili vsaj dva razreda srednje ali meščanske šole

ali šest razredov osnovne šole in so stari najmanj 12 let. Prijave, kolkovane s kolki za 10 din, je vpsolati do vštetelega 3. septembra. Priložiti je treba krstni list, zadnje šolsko spričevalo, izjavo staršev (varuha), s katero se zavezujejo, da bodo vzdrževali učenca za časa učne dobe in plačali vse stroške, ki bi nastali zaradi neopravičenega predčasnega izstopa, potrdilo davčne uprave o višini neposrednih davkov roditeljev. Vsak prijavitelj mora sprejme pismeno rešitev o sprejemu. Stanovanje in hrana se dobita v Ptujju po 200 din mesečno navzgor. Pridnim, podporo potrebnim učencem se bodo po možnosti preskrbele podpore za vzdrževanje. Za podrobnejša pojasnila se je obrniti na upraviteljstvo.

* **Otvoritev Sokolskega doma dr. Ljudevita Pivka.** Pri Sv. Marku niže Ptujja se pripravljajo na velik praznik. Sokolska četa bo 3. septembra odprla z veliko slovesnostjo svoje trdnjavo, ki bo nosila ime markovskega rojaka, zaslužnega sokolskega in narodnega delavca dr. Ljudevita Pivka. Slovesno odprtje doma bo ob 15. uri. Markovčani že zdaj pripravljajo vse potrebno, da bodo gosti čim boljše postreženi. Pridite!

* **Obup zaradi neozdravljive bolezni.** V Dubrovniku se je na oknu svojega stanovanja obesil namestnik sreskega načelnika Franc Vovšek, bivši sreski načelnik v Kranju. Bolehal je na srcu in mnogo je trpel tudi zaradi bolezni v ušesih. Zaradi tega je večkrat svoji ženi dejal, da si bo končal življenje. Žena je prosila nekega uradnika sreskega sodišča, da ji pomaga nadzorovati moža. Usodno noč je bil uradnik poleg Vovška, a ko se je zjutraj za trenutek odstranil, je Vovšek storil usoden korak. Pustil je dvojno pisem, eno naslovljeno na ženo, drugo pa na brata Pavla, ki je zdravnik na Polzeli. V pisemih navaja, da je silno trpel in da gre v smrt zaradi neozdravljive bolezni. Pokojnik je bil odličen pravnik in sposoben uradnik. Služboval je v raznih krajih, iz Slovenije pa je prišel pred nekaj leti v Dubrovnik. Bodi rajnkemu blag spomin, njegovi soprogi in sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

* **Smrtna nesreča ugledne posestnice.** Nedavno so mlatili pri posestniku Bergantu v Soteski. Pomagat jim je prišla sorodnica Cerarjeva Terezija iz Moravč. Ker se zvečer ni vrnila domov, so jo zjutraj šli iskati v Sotesko, kjer je niso našli. Nato so jo iskali po vsej okolici in jo našli v strugi Drtiščice. Truplo je ležalo v vodi med gosto zaraslim vrbovjem. Voda v strugi je komaj pol metra globoka in mirna. Domneva se, da je Cerarjeva v temi in dežju izgubila smer in zašla v strugo, ali pa se ji je omračil um, kajti odkar se je letos vžela, je čutila hude slabosti, predvsem v glavi. Pokojnica, ki je izgubila moža v svetovni vojni, je bila skrbna gospodarica in je lepo vzgojila svoje že preskrbljene otroke. Blag ji spomin, žalujočim naše sožalje!

* **Zaradi prisada je umel.** V celjski bolnišnici je umrl g. Anto Korun, posestnik iz Zakla pri Gomilskem v Savinjski dolini. Pri delu se je bil nedavno nezadno ranil v nogo. Majhni poškodbi ni posvečal pozornosti, a ko so se javljale hujše posledice, se je odpravil v celjsko bolnišnico, kjer mu pa žal niso mogli več pomagati. Strup prisada je

že opravil svoje. Truplo so prepeljali v domači kraj in ga pokopali ob splošnem sočutju prebivalstva.

* **Mlad učitelj žrtev gojenja vrtnic.** Smrt je ugrabila vzornega učitelja g. Franca Žličarja, ki je služboval skoraj šest let pri Sv. Andražu v Slovenskih goricah. Pri cepljenju vrtnic se je bil vrezal v palec in se okužil. Vsa zdravniška nega ga ni mogla rešiti. Pokojnik se je za bodoče šolsko leto odpravljaj na novo službeno mesto k Mali Nedelji, kjer biva tudi njegova zaročenka. Smrt mu je prekrizala vse načrte. Njegovo truplo so odpeljali v Ponikvo na rojstni dom, kjer je bil v nedeljo pogreb. Žalujočim sožalje.

* **Drava je naplavila truplo.** V bližini Sv. Marka pri Ptujju je Drava naplavila truplo posestnikovega sina Blaža Bezjaka, ki je bil pred tednom dni utonil. Truplo so prepeljali na pokopališče k Sv. Marku.

* **Smrtna nesreča mladega fanta.** Na izlaškem pokopališču so pokopali te dni 17-letnega fanta Jožeta Jazbeca, ki je bil uslužben pri lesnem trgovcu Hribarju. Ponesrečil se je bil pri spuščanju hlodov po drči. Doma je bil iz Cerklj pri Krškem. Rajnkega materi, ki je tako nenadno izgubila sinka, naše iskreno sožalje!

* **Nesreča sreskega načelnika dr. Kartina.** Te dni se je pripetila na cesti nad Rogaško Slatino in Šmarjem pri Jelšah huda avtomobilska nesreča. Sreski načelnik iz Šmarja pri Jelšah g. dr. Herbert Kartin se je peljal z zdravniškim avtomobilom iz Rogaške Slatine proti Šmarju. Med potjo je šofer po nesrečnem naključju zavozil v obcestni jarek, pri čemer se je avtomobil prevrnil. Dr. Kartin si je pri nesreči zlomil obe nogi pod kolonom. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico.

* **Mladenci rekruti!** Oni, ki ste potrjeni k vojakom in imate pravico do osvoboditve ali skrajšanega roka službe, čimprej vstop v kader, odložitev službe v kadru, informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Ako je rok zamujen, se ne da več pomagati. Vsa pojasnila daje za malenkostno plačilo koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. — Za odgovor priložite kolek ali znamko za 6 din.

* **Sprejem mladeničev** v inženjersko in artilerijsko podoficirsko šolo v starosti od 18 do 21 let. Vsa tozadevna pojasnila dobite ustno ali pismeno: Koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica št. 14. Za pismeni odgovor je priložiti kolek ali znamko za 6 din.

* **Nevaren požar sredi Šenčurja.** Te dni je začelo goreti v Šenčurju gospodarsko poslopje župana Janeza Umnikga. Ko so prispele na pomoč kranjski gasilci, se je ogenj že razširil tudi na Umnikovo hišo in na osnovno šolo. Domači gasilci so bili brez moči, ker vodovod ni imel dovolj močnega pritiska. Šele kranjskim gasilcem se je z motoriko posrečilo udušiti ogenj na sosednih poslopih. Na pomoč so prihitali tudi gasilci iz Britofa. Razen zidanega dela hleva je do tal pogorelo vse gospodarsko poslopje ž veliko zalogo sena in poljskimi pridelki. Znatno škodo je ogenj napravil tudi na osnovni šoli in na hiši. To pot so se izkazali kranjski gasilci, ki so pod spretnim vodstvom g. Ricija Mayrja že po eni uri odstranili nevarnost, pretečoa sosednim poslopijem. Sodijo, da je ogenj nekdo zanetil iz maščevanja. Baje je bil to neki občinski ubožec, ki je Umniku že dalje časa grozil, da mu bo zažgal.

* **Razburljiv nočni požar.** Na Veliki Šmaren ponoči je v bližini zaloške postaje med Požarjevo hišo in poslopijem železniške hiše začela goreti hiša železniškega zavirača Berčiča. Speče prebivalce je zbudil železničar Ambrož. Prvi so prihitali na pomoč gostje iz Požarjeve gostilne in železniška premikalna skupina ter rešili otroke, živino in razne predmete. Gasit je prihitela z motorno brizgalno zgornjekošelska gasilska četa, ki ji je pa šele po eni uri uspelo dobiti vode iz Gradškovega bazena.

* **Cigaretni ogorek je zanetil požar.** V Šetarovi pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah je zgorelo poslopje posestnika Franca Toplaka. Preiskava je dognala, da je bil vzrok požara cigaretni ogorek, ki ga je odvrget neki 12-letni deček.

* **Starše, ki nameravajo šolati svoje otroke na trgovskih šolah,** opozarjamo na enoletno državno priznano trgovsko učilišče Christofov učni zavod, Ljubljana, Domobrankska cesta 15. Ta šola pripravi učence (-ke) v enem šolskem letu za raznovrstne pisarniške službe v raznih gospodarskih podjetjih, pri trgovcih, pri odvetnikih, v spediicijah, v denarnih zavodih itd. Zavod je potrjen od ministrstva in ima pravico javnosti (rodbinska doklada, železniška karta). Izpričevalo velja tudi kot dovršena učna doba in dve leti pomočniške prakse v trgovski obrti. **To je največji in najmodernejši zavod te vrste v naši državi. Pišite po brezplačna šolska izvestja in nove prospekte s slikami.** Šolnina zelo zmerna. Toplo priporočamo ta naš prvi slovenski zavod.

* **Nenadna smrt zaradi kapi.** Te dni je preminila ga. Miljutina Trampuževa, soproga kamniškega odvetnika dr. Frana Trampuža. Zadelala jo je bila možganska kap. Pred nekaj dnevi je prišla iz Dalmacije polna življenja, a zdaj je ni več. Zelo jo bodo pogrešali Sokol, Kolo jugoslovenskih sester, Družba sv. Cirila in Metoda, Branibor in Tabor. Naj ji bo lahka kamniška zemlja, preostalim pa naše iskreno sožalje!

* **Strela je zažgala več poslopij.** Med nedavno nevihto je udarila strela v domačijo Franca Rogača v Ivanjsevcih pri Gornji Radgoni. Hiša in gospodarsko poslopje sta bili pod eno streho. Govejo živino so rešili, ena svinja in kokoši pa so zgorele. Zgorelo je tudi vse gospodarsko orodje. Dalje je strela udarila v gospodarsko poslopje Petra Jurkoviča v Zbigovcih, vendar ni povzročila škode, ker je poslopje zidano. Požar je bil tudi v Obrajni onstran meje, kjer je zaradi strele zgorelo neko gospodarsko poslopje.

* **Hudo neurje s točo nad Loško dolino.** Loška dolina je letos že mnogo trpela zaradi vremenskih in drugih nezdod. V maju so bile povodnji, ki so kmetom v Nadlesku,

Podcerkvi in Danah uničile vso setev. Letina je zdaj kazala še dobro, toda te dni je dolina zadelala strašna nevihta s točo. Nevihta je zajela Gorenje jezero, Dane, Podcerkev, Podlož, Lož in Stari trg. Toča je ugonobila že tako slabo sadje, koruzo, peso, fižol in druge pridelke. Zraven toče pa je divjal tudi silen vihar.

* **Strela je zanetila požar.** Nedavno je nad Koroško divjala strašna nevihta, med katero je strela udarila v gospodarska poslopja Bromana Ivana, posestnika na Stražišču. Pogorelo je vse, kar je bilo leseno. Stroje in živino so rešili.

* **Razbojnik Anžur obsojen.** Pred ljubljanskim malim senatom je bil obsojen na tri leta član tolovajske družbe Salajeve, ki je zlasti v ljubljanski okolici in v Ljubljani lansko jesen zagrešila mnogoštevilne in drzne vlome.

* **Razbojnik Rogan je pobegnil.** Oblastva že dolgo zasledujejo kolovodjo zloglasne družbe, ki je bila aretirana v okolici Maribora, Alojzija Rogana, ki ima na vesti več zločinstev. V nedeljo se je mudil v neki gostilni v Gaberju tik Celja tuj moški, ki ga je gostilničarka prepoznala za Rogana. Ko je prišel obveščeni stražnik, je zahteval od neznanca, da se legitimira. Medtem ko se je legitimiral, je nastal v sosedni sobi gostilne prepir. Stražnik je šel gledat, kaj se tam dogaja, a neznanec, o katerem se je ugotovilo, da je razbojnik Alojz Rogan, je zbežal skozi vrata proti okoliškemu pokopališču. Roganovo ljubico Pavlo Vezovnikovo pa so v ponedeljek aretirali v Mariboru.

**Po Sloveniji gre glas:
»Domovina« je za nas**

Kadar ptice dobivajo novo obleko

Ptice počasi ponehavajo peti. Nič več samci ne žgolijo podknic samicam, stari se ne zabavajo z mladimi, čeprav so vse ptice še tu. Le zdaj pa zdaj se še kateri oglasi. Najbolj neugnani so še vrabci.

Kje je vzrok? Ptiči se golijo. Preoblačijo se za zimo. Če bi poleti kakega ptiča pogledali od blizu, bi videli, kako siromašno je oblečen. Dolgo čepenje v gnezdu in neprestano krmljenje nenasitnih mladih kljunov sta jim zdelali perje, da je bila njih obleka v resnici že zgolj delovna. Preden pa se odpravijo na pot in preden tiste, ki ostanejo pri nas, zaloti zima, se mora obleka obnoviti, sicer ne zmorejo daljnih poletov in zima bi bila še strašnejša. Zato zdaj vsi ptiči, ko ni treba skrbeti za hrano, skrbe za novo močnejšo obleko.

Goljenje je pri ptičih kakor nekaka bolezen, ki prevzame vse telo, saj mora z novimi snovmi napolniti vse peresje. Ni čuda, da jih ob tem presnavljanju mine veselje do petja. Sicer pa je narava dobro poskrbela tudi za ta usodni čas. Žleze zdaj močnejše izločajo hranilne sokove in jih pošiljajo v krvni obtok, kar korenine peres izpodbuja k močnejši rasti.

V tem času je ptič skoro nesposoben za letanje in bi bil na milost in nemilost prepuščen številnim zalezovalcem, ako bi naenkrat izgubil vse perje. Pingvin, ki v svoji ledeni domovini skoro nima sovražnika, pač prenese, da vse perje izgubi naenkrat. Sredi svojega šopa perja, ki mu je v nekaj dneh odpadlo, stoji in čaka, da mu požene novo, s katerim se spet skobaca v vodo. Ostali ptiči se golijo počasi, da nikdar niso čisto nesposobni za kratke polete. Le race in žerjavi se zelo hitro golijo in so takrat za nekaj tednov tudi privezani na zemljo. Vsak lovec ve, kako se race v tej dobi ali skrivajo v kakem gostem bičevju ali pa mirno čepo daleč zunaj na širokih vodah ali jezerih, kjer komaj najbistrejše oko more opaziti majhno

glavo, ki štrli iznad vode. Lepo je narava poskrbela za žolno, ki se mora tudi v tej dobi opirati z repom na debela, da se preživlja. Pri tem sta najvažnejši obe najdaljši srednji peresi, in ti dve peresi izpadeta nazadnje, ko so vsa ostala nova peresa v repu že toliko velika, da ji morejo služiti pri plezanju.

Ptiči se zdaj spreletavajo le toliko, kolikor je za preživljanje potrebno. Pojejo pa ne, ker bi s tem zalezovalce le opozarjali na sebe.

× **V Španiji obračunavajo z nasprotniki s smrtnimi kaznimi.** Angleški list »Manchester Guardian« objavlja poročilo posebnega španskega dopisnika o pregledu razprav in obsodb pred barcelonskim sodiščem. Po teh podatkih je bilo 1. maja pred sodiščem 62 obtožencev in izmed njih 40 obsojenih na smrt; 2. maja 45 obtoženi in 32 obsojenih na smrt; 3. maja 70 obtoženi in 51 obsojenih na smrt; 4. maja 32 obtoženi in 31 obsojenih na smrt; 5. maja 60 obtoženi in 51 obsojenih na smrt in 6. maja 78 obtoženi ter 61 obsojenih na smrt. Smrtno kazni so bile vse izvršene takoj.

× **Potopljeno ameriško podmornico so dvignili.** Te dni se je posrečilo dvigniti ameriško podmornico »Squalus«, ki se je bila potopila ob koncu maja. Trup podmornice so skrival trupla 25 mornarjev. Podmornico so dvignili z 10 pontoni iz globine okroglo 120 m. Reševalna ladja »Falcon« pa je ob sodelovanju vlačilcev izvelkla podmornico na plitvino. Podmornica »Squalus« se je potopila 24. maja v bližini Portsmoutha ob kanadskem obrežju. V podmornici je bilo 59 mornarjev. Ko se je podmornica začela potapljati, so nesrečo javili z raketami. Kmalu je priplulo na kraj nesreče več ladij in tako se je začelo reševanje. Toda kljub vsem naporom niso mogli več rešiti vseh mornarjev. Rešili so jih 34, med njimi tudi poveljnika podmornice.

× Nov vrhovni poveljnik ruske daljnovzhodne vojske. Po pisanju angleških listov bo v kratkem imenovan za vrhovnega poveljnika ruske daljnovzhodne vojske general Stern, ki je doslej poveljeval eni izmed obeh ruskih daljnovzhodnih armad. Stern bo lahko tako postal naslednik maršala Blücherja, o katerem se še vedno ne ve, kje je zdaj. Verjetno pa Stern ne bo imel enake oblasti, kakor jo je imel njegov prednik, ki je na Daljnem vzhodu osnoval pravo samoupravno rusko vojsko.

× Bolgarski kraljevski par obišče London. Po angleških vesteh bo bolgarska kraljevska dvojica prihodni mesec odpotovala v London na obisk angleške kraljevske dvojice, toda le v primeru, če se bo mednarodni položaj izboljšal.

× Švica ne obnovi odnošajev z Rusijo. Ze pred dobrim mesecem se je začelo govoriti, da bi Švica obnovila gržavniške odnošaje z Rusijo. Te dni je o tem predlogu razpravljala švicarski zvezni svet in z večino glasov odklonil pobudo za ureditev rednih državnih odnošajev z Rusijo.

× Južni Tirolci bodo baje naseljeni na Češkem. »Times« poroča, da nameravajo nemške rodbine, ki se morajo izseliti iz Južne Tirolske, naseliti na Moravskem. S tem bi se tam še bolj okreplil nemški vpliv in Čehi bi počasi prihajali v manjšino. Zraven tega vabijo češko dečo, naj se vpiše v nemške šole, češke delavce pa, naj gredo na delo v Nemčijo. Izdana so bila tudi navodila, naj se odkupijo češka veleposestva, ki se naj razdele nemškim rodbinam.

× Novo rusko veleletalo. V Moskvi so dovršili poskusne polete z novim veleletalom, ki meri v dolžino 63, v višino pa nad sedem metrov. Žene ga šest strojev, ki razvijajo skupno približno osem tisoč konjskih sil. Teža novega veleletala znaša 31 ton, obremenjen pa se lahko do težine 45 ton. Preračunano je za prevoz 64 potnikov in osmih mož posadke. V sprednjem delu letala je salon za 14 potnikov, poleg tega sta v trupu še dva manjša salona. Razume se, da so v letalu tudi okrepčevalnica, umivalnica in prostor za kadike. V vsaki kabini je prostora za štiri potnike. Novo veleletalo, ki so ga Rusi zgradili v največji tajnosti, bo letalo z veliko hitrostjo v višini 5000 m nad zemljo.

× Poplave in mraz v Južni Ameriki. Iz Buenos Airesa poročajo, da sta zaradi velikega deževja reki Chalia in Quenquel prestopili bregove in poplavlili cele pokrajine v Argentini. Deroči valovi so odnesli mnogo hiš, dreves in brzozavnih drogov. Mestece Kaso je čisto odrezano od sveta. Voda je stala v nekaterih ulicah pet metrov visoko. Prebivalstvo tudi silno trpi zaradi mraza, ki je iznenada pritisnil. Argentinska vlada je poslala v poplavljeni ozemlje letala in je uvedla akcijo za trpeče prebivalstvo. Tudi v Braziliji imajo hude mraz. Cela vrsta rek je zamrznila. V okrajih kavni nasadov Sao Paola in Minas Geraes je padel debel sneg.

Iz naših krajev

Odgovor nestrpnemu gospodu iz Loč

Loče pri Poljčanah, avgusta

Splošno znanemu stalnemu poročevalcu »Slovenskega gospodarja«, ki je objavil svoj članek v listu z dne 9. t. m. pošiljamo tale odgovor:

»Dopisnik sam je bil 30. julija, ko je bila prireditelj Jugoslovske nacionalne stranke v Ločah, odsoten v Ljubljani. Podatki, ki mu jih je dal lažni poročevalec o nadvse uspeli prireditvi omladine Jugoslovske nacionalne stranke, posvečeni izletnikom iz Ljubljane, so taki, da bo imel dopisnik odtisno zgoraj imenovan list priliko dokazati pred sodiščem grdo natolcevanje o nošnji bežnih nogavic nacionalno-zavednega in značaj-

nega predsednika krajevene organizacije omladine JNS v Ločah na sami omenjeni prireditvi. Smatramo, da je taka obrekovalska borba zlati na severni meji škodljiva in nedopustna, zato jo bomo iz nacionalnih ozirov preganjali. Taka strankarska zagrizenost, ki je sposobna iz grdih nagibov obrekovati tudi najboljše nacionalne delavce, mora izginiti iz naših ogroženih obmejnih krajev.

K nadvse uspeli prireditvi v Ločah, katere se je udeležilo več sto somišljenikov, pripominjamo še tole: Neki član Zveze fantovskih odsekov je mislil, da bo mogel prireditelj motiti, zato je imel pripravljeno kravjo yerigo, da bi z njo udaril, kakor se je sam izrazil. Ime je na razpolago. Glede »žejnih duš«, ki jih omenja dopisnik »Slovenskega gospodarja« ugotavljamo, da so bile te »žejne duše« naši nasprotniki, katerim je prav dobro teknila »zastonjska kapljica. Zaradi »avfbiksanja« naj dopisnik pometa pred svojim pragom in pred svojo hišo.

Sploh pa bi priporočali gospodu dopisniku, naj ne dela med ljudstvom razprtij in sovraštva. Oznanja naj med župljani strpnost in ljubezen. Naj vpraša v Konjicah, pa bo izvedel, da prenapete strune često popokajo.

K zaključku poudarjamo, da nič ne pomagata vsa jeza in zavist po vsaki uspešni nacionalni napredni prireditvi. Mi smo tu in se ne bomo dali streti od nobene sile. Z zaupanjem gledamo v bodočnost, ker se v polni meri zavedamo dolžnosti, ki nam jih nalaga čas, in smotrov, h katerim uspešno korakamo. Mi danes ne sejemo med ljudstvo sovraštva in nestrpnosti, ker vemo, da sta le v naši slogi naša moč in varnost, zato nas je čedalje več, ker vsi pošteni in razumni fantje in možje bežijo od tistih, ki sejejo razdor in sovraštvo.

Stari in mladi nacionalisti iz Loč.

V Zagradcu je bila lepa tekma koscev

Zagradec, avgusta

V Zagradcu je priredilo Društvo kmečkih fantov in deklet predzadnjo nedeljo lepo tekmo koscev. Kmalu popoldne so se začeli zbirati ljudje pred hišo g. Lobeta, kjer je stal slavolok, okrašen z zelenjem in vencem iz pšeničnega klasja. Slavolok je imel napis: »Kmet — žuljem čast in oblast.« Spreved, ki se je sestavil, je vodil tovariš Lukanič Lojze. Na čelu so šli konjeniki z državnimi in slovenskimi zastavami in društvenimi prapori. Njim so sledili kosci s harmoniko, grabljice, med katerimi je nosila tovarišica Grmova Ivana društveno zastavo, kolesarji in ostalo občinstvo.

Med vzklikanjem državi, kralju, kmečki misli in njenim borcem, svobodi in demokraciji je dospela množica na njivo tovariša Hrovata. Na obronku gozda je bila postavljena tribuna, raz katero je pozdravil množico tovariš predšednik in podal besedo zveznemu tajniku tovarišu Ivanu Nemcu, ki je z lepim, živahnim govorom razgibal množico. Predvsem je govoril o potrebi zavednosti med kmečkimi ljudmi in vrednosti kmečkega dela. Za svoja izvajanja, ki so mu privrela iz dna duše, je bil deležen viharnega odobravanja zbranega naroda.

Sledila je tekma koscev in si je prvo mesto priboril z 29 točkami Kikel Anton iz Višenj, občina Ambrus. Drugo mesto je dosegel Bajt Veni iz Zagradca, tretje Uršič Janez in četrto Škufca Slavko, oba iz Gabrovca, občina Krka. Med splošnim navdušenjem se je vrnil spreved na veselilni prostor g. Lobeta, kjer so bile med tekmovalce razdeljene nagrade: klobuk, kosa, vile, kladivo in drugo.

Nato se je razvila prijetna kmečka veselica s harmoniko, plesom, šaljtvo pošto in srečolovom. Dobro voljo je podpiralo krasno vreme z ohlajenim ozračjem, ker je bilo ponoči padlo baš prav dežja, da se je tudi otava odlično rezala. S to drugo proslavo v čast kmečkemu delu je društvo pokazalo, da je zelo delavno. Uspeha prireditve ne oporekajo niti nasprotniki.

Iz Prekmurja

Odrešilni dež. Po Prekmurju je vladala taka suša, da smo izgubili vse upanje na otavo. Dež pa, ki je pred dnevi pomečil zemljo, je pomagal otavi na noge. Žetev je bila letos na splošno zadovoljiva, a v nekaterih krajih so napravile miši veliko škodo. Ni torej čudno, če so bili kmetje zaradi dolgo trajajoče suše že čisto obupani, saj bi jim ta suša vzela še krmo. Strela je udarila v obmejni Sotini v neko gospodarsko poslopje, ki je zgorelo do tal. Isto noč je strela udarila tudi v beltinski grad. V eni izmed sob, kjer je bilo precej umetniških slik, je nastal požar. Opazili so ga mimoidoči potniki in zbudili grajske stanovalce, ki so v nekaj urah ogenj pogasili.

V Selu bo zgrajena evangeličanska cerkev. Evangeličanska občina v Selu je nabiranje prostovoljnih darov za novo cerkev uspešno končala. Blagoslovitev temeljnega kamna nove cerkve je bila v nedeljo dopoldne. Blagoslovitev je izvršil g. Štefan Kovač iz Murske Sobotice s sodelovanjem duhovnikov iz Križevcev, Moravcev in Lendave.

Tekmi koscev, ki priredi okrožje kmečkih fantov in deklet, bosta 27. t. m. v Puconcih in 3. septembra v Adrijancih.

Zrtve mlačve. V murskosoboško bolnišnico so pripeljali Avgusta Rengela, kurjača iz Puconcev, in Jožefa Kocena iz Hodoša. Prvemu je zmečkalo roko pri prepeljavi mlatilnice od soseda k sosedu, drugi je pa pri delu padel in si zlomil desno nogo.

Naši na tujem

Smrt mladega rojaka v Belgiji

Eysden (Belgija), avgusta

V bolnišnici je umrl Kotnikovim 11letni sinko Stanislav, rojen v St. Vidu nad Valdekom. Postal je žrtev operacije na slepiču. Pevsko in tamburaško društvo je izgubilo z njim nadarjenega in marljivega tamburaša.

Pogreb je bil v Eysdenu ob veliki udeležbi rojakov. Pred hišo žalosti so mu zaigrali tamburaši, a ob odprtem grobu so mu zapeli pevci nekaj žalostink. Njegovim staršem, ki so z njim izgubili edinega sina, iskreno sožalje!

Slovenski rudarji iz Francije, ki so pretekli ponedeljek odšli na pot iz Beninnga in so v torek dopoldne prispeli v Ljubljano, sporočajo vsem svojim tovarišem, znancem in slovenskim društvom v severni Franciji, da so se srečno vozili in so zadovoljni prispeli v domovino. Pošiljajo vsem skupaj najprišrčnejše pozdrave iz drage domovine.

Iz Eysdena (Belgija) smo prejeli: Podpisana se zahvaljujeva vsem, ki so naju ob izgubi ljubega sina Stanka tolažili ter njegov oder in grob okrasili s cvetjem. Prav tako se zahvaljujeva tamburašem in pevcem za žalostinke. Kotnik Mihael in Marija.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kursu. Vrih vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64 — Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija, št. 1456-66 Ned Dienst; Luksemburg: št. 8967, Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Listnica uredništva

Žiri, Prida prihodnjaja.

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

42

ROMAN

In kolikrat ji je gledala. Od takrat, ko se je odpeljal vlak iz Voznesenska proti srcu Rusije...

Kako je bilo takrat?

Ko so videli, da so nenadoma prekržani vsi njihovi načrti, da jim je odrezana pot proti jugu, proti domu, so prvi mah otopeli. Toda prenesli so tudi ta udarec usode. Vederli so, da jim zdaj ostane samo še pot čez vso Rusijo, čez Sibirijo, proti morju in od onodod nazaj domov, zavedali so se pa tudi, da si bo treba to pot priboriti. Topo so poslušali vlak, ki je drvel v noč in jih peljal neznan budočnosti naproti.

Samo en dan so se vozili. Prvo večje mesto, ki so ga srečali na potu, je bilo že v plamenu revolucije. Tam se je začel njihov veliki boj. Vlak ni šel več dalje. Še preden so prišli v mesto, so jih vrgli iz njega. Res so bili oboroženi, toda premoč, ki jih je napadla, je bila tako velika, da na boj niti misliti niso smeli. Rdeči so jim pobrali vse, kar so imeli, zaprli so jih in več ko mesec dni so morali v mrazu in pomanjkanju pretrpeti v zaporih, vsak trenutek pričakujoč krvnika, da jih odvede tja, odkoder ni več povratka.

Kadar so pomislili na tiste blazne trenutke, jim je groza zalila srce. Zaprti so bili v stari vojašnici, zgrajeni že pred stoletji, ki je od starosti komaj še stala pokonci.

Ni ga bilo okna, ki bi bilo celo. Ni je bilo opeke na strehi, ki ne bi bila razbita. V velikih sobah, kjer je bilo prostora za petdeset ljudi, so strpali dve sto jetnikov.

Ni mogoče popisati trpljenja v teh zaporih. Hladne zimske noči so bile takrat, jetniki pa razen obleke na sebi niso ničesar imeli. Kožuhe so jim pobrali, da so morali zmrzovati pri odprtih oknih. Golazen se je razpasla v vojašnici, in od nje so še bolj trpeli kakor od mraza.

V tem peklu jim je bila Nadja pravi angel. Kakor usmiljena sestra je pomagala vsakomur, kdor je bil pomoči potreben. Stregla je bolnikom, ki jih je bilo čedalje več. Koliko bi jih bilo čbupalo, če ne bi bilo nje, ki jim je lajšala bolečine.

Podivjani stražniki so jo pustili pri miru. Tudi oni so občutili do nje neko spoštovanje. Nikdar ni čula iz njihovih ust žale besede, čeprav drugi, niti ženske, niso bili varni pred njimi!

Vsako jutro se je pred jetnišnico ustavil velik tovorni avto. Ko so ga jetniki začuli, so vztrepotali. Vedeli so, kaj pomeni. Vedeli so, da se bodo kmalu odprla vrata v njih ječo, da bo stopil na prag ječar in prebral nekaj imen.

Kdor je bil med tistimi, je stopil k najbližnjemu prijatelju in ga objel. Nemo brez besede. Potem je z omahujočim korakom in pobešeno glavo stopil proti vratom, kjer sta stala dva vojaka.

In obsojenci so šli. Vrata so se za njimi zaprla in voz je ropotaje odpeljal. Malo nato so odjeknili v daljavi streli, oznanjajoč, da tistega, ki je bil še pravkar v njihovi sredi, ni več.

In to se je godilo vsak dan. Od onih jetnikov, ki so prišli z njimi, jih ni bilo več niti pol, a vsak dan so prihajali novi. Izmučeni obrazi, ki je od njih ostala po nekaj dneh samo še kost in koža. In dan na dan je ropotaje prihajal in odhajal mrtvaški voz...

Več ko mesec dni je bilo tako. Branko je že obupaval in nič manjši ni bil obup ostalih. Potem je nekega dne prišel ukaz, da se mora jetnišnica izprazniti.

Isti dan je mrtveča groza zavladała med nesrečneži. Vsi so mislili, da bodo rdeči napravili kratek proces in vse pobili, kakor je bila njihova navada.

Zvečer je prišla četa rdečih in izpraznilo so sobo za sobo. Obupen jok se je razlegal

povsod, le malo jih je bilo, ki so ohranili mirno kri.

Branko in Janez sta bila med njimi. Pred vsem Branko. Kadar je pomislil, kaj jih utegne doleteti, si je često zaželel smrti. Casih se mu je zdela ta misel prijetna, želel si je konca vseh muk in trpljenja. Bal se je, da nikdar ne pride čas, ko se vrne domov, in v teh trenutkih se mu življenje ni zdelo vredno življenja.

Toda prišlo je drugače. Rdeči so se odločili, da jih pošljejo naprej, bolj v sredo države, kjer je bilo veliko taborišče ujetnikov. In nekega dne se je začela dolga pot skozi zimo in mraz, po krajih, kjer ni bilo ceste. Gaziti so morali po snegu, ki se jim je vdiral do kolen in gorje onemu, ki bi bil omagal. Kozaki na konjih, ki so spremljali žalostni sprevod, so ga pretepli do nezavesti in pustili na milost in nemilost zimi.

Največ je na tej poti trpela Nadja. Neprestano se je morala upirati kozakom, ki so silili vanjo. Kolikokrat bi ji bil Janez rad pomagal, kolikokrat je že dvignil pest, da bi udaril po nesramnežu, ki se je upal dotakniti Nadje, toda vedel je, da vsaka nepremišljena kretnja pomeni smrt.

Kolikokrat je videl take prizore...

Ženske, ki so bile med ujetniki, niso imele nikdar miru pred podivjanimi kozaki. Nadelgovali so jih in silili vanje. Le s težavo jih je krotil njih poveljnik, ki so se ga vsi bali. Če njega ne bi bilo, kdo ve, kako bi se bilo jetnicam godilo...

Dvajset dni so hodili peš, potem so jih izmučene, ubite naložili v tovorne vagonne in trpljenje se je začelo iznova. Počasí je vozil vlak in v nezakurjenih vagonih so zmrzovali, stradali, čakali. Vsakemu dnevu vožnje sta navadno sledila dva dneva počivanja na kaki postaji. Končno so jih izložili na neki večji postaji in po treh dneh hoje so prišli na veliko posestvo, daleč od mesta, od vseh strani zastraženo in ograjeno z bodečo žico. Tam je že ječalo več sto jetnikov, ki so samo še čakali usmiljene smrti, da bi jih rešila trpljenja.

Branko je dostikrat mislil na tiste čase in vselej ga je ob spominu nanje stresla groza. Potem je pomislil, kako se je nekega dne vse izpremenilo. Najpogumnejši so se odločili, da pobegeto. Vedeli so, da jih čaka v tem taborišču počasno umiranje, smrt. Zato so jo hoteli premagati, ali pa priklicati. Ponoči, ko je že vse spalo, ko so samo še straže stale okoli taborišča v mrazu, je nenadoma v okrilju noči dvajset najpogumnejših jetnikov napadlo straže in jih zvezalo. Vzeli so jim puške in revolverje, in tako oboroženi zajeli četo kozakov, ki tisto noč ni imela službe. Presenetili so jih v spanju in jim pobrali orožje, ki ga je bilo toliko, da so se vsi lahko oborožili. V veliki konjušnici je bilo na stotine konj in vsak izmed onih, ki so sklenili, da pobegeto, je dobil svojega. Potem jih je vzela noč.

Tudi naši prijatelji so bili med njimi. Branko in Janez sta bila med tistimi, ki so razorožili straže. Mitja in Nadja pa sta vzpodbujala malodušneže, ki se niso upali pobegeti.

Kozaki so jih hoteli zasledovati, toda bili so brez konj. Ko pa je prišla drugi večer nova četa, je bilo prepozno. Begunci so se bili že razbežali na vse strani. Le nekaj so jih polovili in ti so morali z življenjem plačati rešitev drugih.

Branko, Nadja, Janez in Mitja so se nekaj mesecev skrivali pri kmetih. Od vasi do vasi so bežali, se ogibali pred oddelki rdečih, ki so nadzirali pokrajino, potem pa so se umaknili bolj proti severu, kjer rdeči še niso gospodovali.

Čez poletje so prebivali na neki zapuščen kmetiji. Ko je prišla jesen, so spet krenili

dalje, čeprav čas ni bil primeren za potovanje.

Bližala se je zima, ko so prišli pod vznožje Urala.

Tretje poglavje.

MED URALSKIMI RAZBOJNIKI

Čez Uralsko gorovje, ki loči Evropo od Azije, je na nekaterih krajih še poleti težko priti. Še težja pa je taka pot pozimi, ko so potniki v neprestani nevarnosti pred plazovi, ki se trgajo z visokih strmih pobočij gora in grme v doline.

Tega so se begunci dobro zavedali. Toda vedeli so, da jim nič drugega ne ostane. Odločili so se, da vseeno poskusijo srečo. Neko jutro so se dobro založili z jedjo in obleko, in se začeli vzpenjati v gorovje. Največ težav so imeli s konji, ki takih naporov niso bili vajeni. Prav zaradi njih so morali neprestano počivati in pot jim je šla tako počasi naprej, da se jim je časih zazdelo, da bodo morali vso zimo hoditi, preden bodo prišli na drugo znožje visokih gora.

Čez Ural vodi lepa cesta, toda ob času, ko so begunci tod potovali, so bile vse doline polne snega in o cesti niti sledu ni bilo. Kar je divjala revolucija po Rusiji, so bile pretrgane vse pošne zveze, ki so drugače vezale obe podnožji Urala. Poštni vozovi, ki so drugače upravljali to zvezo, so rjaveli na majhnih postajah in čakali boljših časov. Vofaštvo, ki je vzdrževalo ceste, se je razgubilo. Nekaj vojakov se je pridružilo rdečim, drugi pa so odšli na svoje domove. V nižinah so gospodovali razbojniki in poplenili vse, kar jim je prišlo pod roke. Prej so jih vojaki krotili, zdaj pa ni bilo nikogar, ki bi jim stopil na prste. Opravljali so svoj posel brez skrbi, da bi jih kdo preganjal. In opravljali so ga temeljito. Dan na dan so se čuli glasovi v njihovih nasiljih.

In vendar so se begunci odločili, da poskusijo nevarno pot.

Štirinajst dni so potrebovali, da so prišli do vrha sedla, pot, za katero bi bili v navadnih razmerah trije dnevi dovolj. Počivali so na zapuščenih poštah, potovali podnevi, ponoči počivali.

Neko noč, ko so pravkar zaprli in zapahnil vrata in okna samotnega poštnega poslopja, kjer so sklenili prebiti noč, so začuli v bližini divje krike. Branko je tiho odprl okno in pogledal ven. Na cesti je videl v sofu plamenice kakih deset kosmatih obrazov, jezdecev, ki so se pripravili med seboj.

Takoj je vedel, da morejo biti to samo roparji, o katerih je že toliko čul. Tesno mu je postalo pri srcu in svoj strah je izdal tudi Janezu. Nadji in Mitju

Vsi štirje so vedeli da se vdati ne smejo, ker bi vdaja pomenila smrt. Zato so se sklenili braniti do poslednje kaplje krvi. Roparji so kmalu opazili, da poštno poslopje ni prazno. Jeli so trkati in zahtevati, da jim stanovalec odpro, toda v odgovor je prišel strel, ki je najglasnejšega podrl. Zdaj so videli, da se ne smejo šaliti. Naglo so se umaknili in jeli z vseh strani obstreljevati samotno poštno poslopje. Nekajkrat so se najprej približali in hoteli vlomiti vrata, pa jim ni uspelo. Z izgubami in ranami so se morali vselej umakniti.

Begunci so bili v skrbeh, zakaj primankovalo jim je streliva. Morali so varčevati z njim, kajti vsak zgrešen strel je pomenil zanje novo nevarnost. Roparji pa se niso hoteli umakniti, neprestano so napadali in streljali. Videti je bilo, da imajo dovolj streliva.

Nenadoma pa je streljanje ponehalo. Pokazala se je plamenica in v njenem sofu je Branko opazil belo zastavo. Razbojniki so se hoteli z njimi pogajati.

Odložil je puško in zaklical, naj eden izmed njih pride k hiši. Drugi naj se umaknejo, ker bo vsakega ustrelil, ki bo prišel s poslancem ali pa se preveč približal poslopju. Kmalu je opazil, da se je plazila proti njim temna senca in potem obstala ob oknu.

(Dalje prihodnjic)

Ženski vestnik

Kako si pomagáš iz kuhinjskih zadreg

Če spečeš mlečni kruh ali kako drugo močnato jed in se bojiš, da bi se ta preveč posušila, tedaj dobro pomij posodo, v kateri si pekla, jo dobro osuši in povezni na kruh ali pecivo. Posoda bo zadrževala zrak in se pecivo ne bo sušilo.

Če je v receptu navedena neka množina mandeljnov, a teh nimaš, jih lahko nadomestiš z orehi in pecivo bo istotako okusno in dobro, kakor če bi bilo pripravljeno z mandeljni.

Če nimaš doma limone, lahko vzameš namesto limonovega soka jabolčnik, ki da isti okus kakor limonov sok.

Če hočeš pri pecivu štediti s sirovim maslom, tedaj brez skrbi vzameš namesto sirovega masla polovico masti ali pa gosto kislo smetano. Pri pecivu, posebej se, če ga pripravljáš s kvasom, daš polovico sirovega masla, polovico pa pretlačenega in shlajenega krompirja. Po krompirju bo testo še bolj rahlo.

Če je v receptu navedeno več jajc, a teh nimaš, lahko nadomestiš eno ali dve jajci z žlico mleka.

Kadar pečeš pecivo in se to na eni strani preveč vzdigne, tedaj položi na vzdignjeno stran makaron, pekačo malo zaobrni in se bo testo takoj zravnalo.

Če se pečeno in še toplo pecivo, ko ga režeš, drobi, tedaj nož dobro segrej in z vročim nožem reži. Če je pa pecivo bolj sočno, tedaj vtakni nož v krop in reži.

Če se je pecivo prišlo pekače in se ne da lepo iztresti iz nje, tedaj ovij okrog pekače mokro krpo, počakaj nekaj minut in nato pecivo iztresi. Ob robovih previdno obreži še z nožem. Če pečeš kekse in so se prijeli na pekačo, vzemi tenko nit, jo vtakni pod pecivo in previdno vleci pod njim. Če pa imaš širok nož, poizkusi z nožem vzdigniti pecivo. Tudi če postaviš pekačo na mokro krpo, se bo dalo pecivo z lahkoto vzeti iz pekače.

Za kuhinjo

Kuhana jetra. Pol kile jeter (telečja ali svinjska) položi v mrzlo mleko in jih pusti v mleku vsaj pol ure. Nato vzemi jetra iz mleka, jih obriši in drobno zreži. Zrezana jetra zmelji na strojčku. Zmelji tudi pol kile kuhanega ali pečenega mesa. Dve jajci in tri zvrhane žlice kuhanega in pretlačenega krompirja dobro zmešaj, primešaj zmleta jetra in meso, dve očiščeni in sesekljani sardeli, deset kaper, malo popra in malo naribanega muškarnega oreha. Vse skupaj dobro zmešaj. Posodo za puding, lonec ali kozo dobro pomaži, noter stresi jetra, razravnaj, posodo zapri (če nimaš primerne pokrova, pa zaveži s pergamentnim papirjem in postavi v krop. V kropu naj se počasi kuha do dve uri. Kuhano zvrni na krožnik in ko se shladi, zreži in daj z jajčjo omako na mizo. Lahko pa daš namesto omake peso v solati, fižol ali zeleno solato.

Telečje jetra na italijanski način. Pol kile telečjih jeter namakaj v mleku pol ure. Nato jih obriši in zreži na bolj debele kose. Na malo masti jih hitro opeci. Opečene zloži na topel krožnik, malo osoli, potresi z naribanim bohinjiskim sirom in zabeli z razgretim sirovim maslom. Zraven daš v slanem kropu kuhane in ocejene rezance.

Okusna polivka za krompirjevo solato. Krepulco, peteršilj in drobno čebulco prav drobno sesekljaj. Vsega skupaj naj je za dve zvrhani žlici. Na krepulco otisni sok ene limone, malo vinskega kisa, malo soli in popra ter mešaj četrt ure. Med mešanjem po kapljicah prillivaj olje (skupaj tri žlice). Če je omaka zelo kisla, dodaj malo vode. Krompir skuhaj v oblicah, ga olup in zreži na plošče, malo osoli in polij z omako.

Zelen fižol v omaki. Fižol očisti vseh niti, zreži in skuhaj v slanem kropu. Za štiri osebe vzemi tri četrtinke kile fižola. Iz treh dek

masti in ene deke in pol moke napravi nepretemno prežganje. Prežganje zalij z vodo, v kateri se je kuhal fižol, dodaj še fižol, po okusu osoli, malo popopraj ali pa dodaj sladke paprike, malo sesekljanega zelenega peteršilja, in ko vse skupaj vre četrt ure, odstavi in primešaj še dve žlici kisle smetane. Daš kot prikuho z govejim mesom in krompirjem na mizo.

Hren v omaki. Zemljo zreži na tenke listke in jo kuhaj v treh decilitrih goveje juhe. Košček sirovega masla povaljaj v moki in ga daj kuhati k zemlji. Dodaj še dve žlici kisle smetane in vse skupaj dobro zmešaj. Ko se je zemlja razkuhala, omako dobro raztepi, dodaj dve žlici naribanega hrena, in ko prevre, je omaka gotova in jo daš z govejim mesom na mizo.

Praktični nasveti

Madeže od sadja odstraniš bodisi iz perila, pa tudi iz obleke, če ima obleka barvo, ki ne obledi, s toplo vodo ali z žveplom. Žveplo zažgeš na štedilniku (a imej usta zaprta, ker je žveplo zelo dušljivo) in nad žvepljenim dimom drži vlažen madež. Madež bo zbledel in izginil. Potem ga še izperi v mlačni vodi in zlikaj.

Kadar pripravljáš peso, jo vedno dobro s krtačo operi in splahni še v več čistih vodah, ker le tedaj izgubi duh po zemlji. Peso kuhaj dve do tri ure, da se dobro zmehča. Kuhano ocedi, olup in zreži na tenke lističe. Pripravi jo z oljem, kisom, soljo, kumno, sladkorjem. Če je kis prekisel, dodaj še malo vode ter naribanega hrena. Peso pripravi vedno že dan poprej, da dobro vpije vso začimbo, ker le tedaj je res okusna.

Kako si pripraviš razne dišave za omake, pastete in drugo. Stolci v možnarju 20 gramov lavorjevih listov, 20 gramov posušenega majarona, 20 gramov posušene bazilike, 20 gramov timjana, 10 gramov popra, pet gramov klinčkov, en gram muškarnega cvetja in en gram muškarnega oreha. Vse to dobiš pri vsakem trgovcu. Ko si vse skupaj drobno stolkla, presej skozi fino sito in shrani v dobro zaprti škatli. Kadar pripravljáš poljubno meso v omaki, tedaj dodaj za nožovo konico tega praška k omaki. Tudi za torte, kekse, medenjake in drugo pecivo si pripravi dišave že poprej, ker vse to se v zaprti posodi drži več let. Stolci v možnarju sedem dek cimeta (v skorji je cimet bolj dišeč, kakor v vrečicah stolčeni, ki je že ves razduhan), tri in pol deke klinčkov, eno in tri četrtinke deke kardamonov, eno deko muškarnega cvetja, eno deko muškarnega oreha in sedem dek nageljnovnega popra (pimenta, nove angleške dišave, ki ga dobiš v vsaki večji trgovini ali drogeriji). Ko stolčesh te dišave v možnarju, presej skozi fino sito in shrani v zaprti posodi. Kar je ostalo na situ, ponovno stolci, tako da ne gre niti prašek v izgubo. Posuši tudi olupke limon in pomaranč, stolci jih v prah in shrani v zaprti posodi. Kadar pripravljáš mlečni kruh, praženec in slično, pa morda nimaš limone doma, ti bo stolčen olupke v prahu nadomestil presno limono.

Sir, meso in sploh jestvine spravljaj v shrambi pod sito, da ne morejo muhe in tudi drugi mrčes do njih. Stekleni ali kovnasti poklopki niso tako priporočljivi, ker ne more zrak do jestvin. Zato je gosto sito najpriporočljivejše. Zato naj bi si dala pri sitarju napraviti vsaka gospodinja sito z visokim obodom in ga uporabljala samo za pokrivanje jestvin.

RADIO

LJUBLJANA

od 27. avgusta do 3. septembra

Nedelja, 27. avgusta: 8.00: Melody-jazz. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. (Jobst: Slovenska maša). 9.45: Verski govor (prior Valerian Učak). 10.00: Naše veselje (plošče). 10.30: Koncert (pel bo Anton Sladovljec, pri klavirju bo Lipovšek; vmes radijski orke-

ster). 12.00: Akademski pevski kvintet. 13.00: Napovedi. 13.20: Šramel »Škrjanček«. 14.00: V sodobnem ritmu (plošče). 17.00: Kmetijska ura: Blagovno združenstvo (Ludvik Puš). 17.30: Slovenske narodne ob spremljevanju radijskega orkestra (sodelovali bodo Dragica Sokova, Stritarjeva Zora, Anton Jarc in Tone Petrovčič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.40: Nacionalna ura: Slovenski tisk (Ruda Jurčec). 20.00: Cimermanov kvartet. 20.45: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Vsakemu nekaj (plošče).

Ponedeljek, 28. avgusta: 12.00: Iz vroče Španije (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Zanimivosti. — 19.40: Nacionalna ura: Veliki Šmaren v narodnem verovanju. 20.00: Kalman: Ciganski primaš, operetni venček (plošče). 20.10: Zaključna beseda o nervoznosti in nevrasteniji (dr. Ivan Kanoni). 20.30: Schubertove pesmi bo pela Vanda Zihherlova (pri klavirju bo profesor Lipovšek). 21.15: Godalni trio (Francka Ornikova, Miran Viher in Cenda Šedlbauer). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Koncert češke glasbe (radijski orkester).

Torek, 29. avgusta: 12.00: Znane koračnice slavnih skladateljev (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Kmečki trio. 14.00: Napovedi. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Deset minut zabave. 19.40: Nacionalna ura: Ob 90letnici južne železnice (Ludvik Mrzel iz Ljubljane). 20.00: Rossini: Viljem Tell, fantazija (plošče). 20.10: Tujci — naši gostje (profesor Etbin Bojc). 20.30: Koncert lahke glasbe bo izvajal radijski orkester. vmes bo pel pesne pesmice Mirko Premelj. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Mojstri harmonike (plošče).

Sreda, 30. avgusta: 12.00: Vesel drobiž (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Komorni zvoki (plošče). 14.00: Napovedi. 18.30: Mladinska ura: Okrasni vložki (Miroslav Zor). 18.45: Kozaske pesmi (plošče). 19.00: Napovedi, poročila. 19.40: Nacionalna ura: Dekmirska šola. 20.00: Bizet: L' Arlesienne (plošče). 20.10: Za izboljšanje glasbene vzgoje po šolah (Tavželj Stanko). 20.30: Slovenski vokalni kvintet. 21.15: Harmoniko bo igral Vlado Golob. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Klavirski koncert Silve Hrašovčeve.

Četrtek, 31. avgusta: 12.00: Poslušajmo citrače (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Koncert slovanske glasbe (radijski orkester). 14.00: Napovedi. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Deset minut zabave. 19.40: Nacionalna ura: Spomini Save Teleki-je (Veljko Petrovič). 20.00: Po domače (plošče). 20.10: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 20.30: Dvospevi: Pina Kobau (sopran). Marija Tutta (alt). 21.15: Reproduriran sinfonični koncert. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Veseli zvoki (radijski orkester).

Petek, 1. septembra: 12.00: Po naših krajih in gajih (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Slovenska glasba (radijski orkester). 14.00: Napovedi. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Količek SPD (dr. Svetozar Plešič). 19.40: Nacionalna ura. 20.00: Puccini: Dva speva iz opere Madame Butterfly (Zlata Gjungjenčeva). 20.10: Ženska ura: Žena v službi državne obrambe (Pavla Hočvarjeva). 20.30: Kvartet mandolin. 21.15: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napovedi, poročila. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 2. septembra: 10.00: Prenos otvoritve ljubljanskega velesejma, nato koncert vojaške godbe. 12.00: Plošče vesele v venčku pojo. 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Plošče vesele v venčku pojo. 14.00: Napovedi. 17.00: Otroška ura: a) Selma Lagerlöff: Kako je Niels Holgerson popotoval z divjimi gosmi (povest v nadaljevanjih); b) Gašperček, lutkovna igrlica. 17.50: Pregled spreda. 18.00: Za delopust bo igral radijski orkester. 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.00: Napovedi, poročila. — 19.40: Nacionalna ura. — 20.00: O zunanji politiki (dr. Al. Kuhar. — 20.30: Vesel živalski krog (pisan večer). 20.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za vesel konec tedna bo igral radijski orkester.

Sukno kamgarn volneno svila platno flanel barhent tkanine

V NAJNOVEŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH
NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI!

STALNO *Sternicki*
CELJE 97

VZORCI IN CENIK ZASTONJ

Od 2. do 11. septembra

**Ljubljanski
velesejem**

VELIKA KMETIJSKA RAZSTAVA (semnogojstvo, zelenjad, sadje, cvetje, čebele in med, mleko in mlečni proizvodi, vino, koze, ovce, pernatina, kuničji, golobi, ribe, gobe, zdravilna zelišča, kmetijski stroji). Gospodinska razstava, akvariji, industrija, obrt. LEPO ZABAVIŠČE — VELIK VARIETE.

Tekma harmonikarjev 10. septembra.
Nagradno žrebanje. — Stevilna lepa darila za obiskovalce velesejma.
Polovična vozalna na železnici in parnikih!

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

ZDRAVSTVENE IN POUČNE KNJIGE

Dr. Holänder: Zablode ljubavnega življenja, 20 din. Kako se žena obvaruje spočetja nosečnosti, 42 din. Svetovalec dekletom za poroke, 35 din. Spolne bolezni, 38 din. Kako se dopadeš ženskam ali moškimi, 30 din. Spisovnik ljubezenskih pisem, 30 din. Knjiga lepega vedenja, 32 din. Recepti za negovanje ženske lepote, 280 din. Meščanska kuharica 40 din. Velika sanjska knjiga z vedeževanjem iz kart, loterijo in astrologijo, 66 din. Hiromantija - vedeževanje z dlani, 32 din. Čarobniška vedeževanja, 38 din. Čudeži hipnotizma, 35 din. Razpošilja po povzetju Šaufer, Maribor, Krekova 6.

ZENITVENA PONUDBA

Mizarski pomočnik, rojen 1. 1905., se želi poročiti z gospodično, zdravo, pošteno in izobraženo. Ponudbe pismene s slikami. Starost do 28 let. Naslov se dobi v »Domovini«. 275

KOLARSKEGA POMOČNIKA

išče Osterc Andrej, Veržej, pošta Križevci. 268

DEKLE

stare od 17 do 25 let, za vsa gospodinska dela, išče boljša hiša na deželi. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek »Domovine« pod šifro »Pridno deklet«. 273

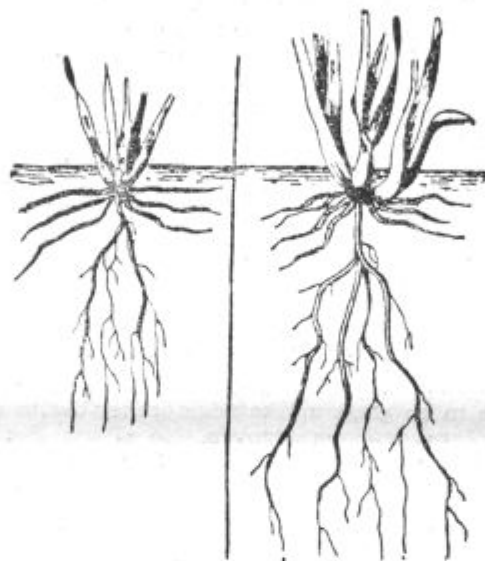
PRODAM POSESTVO

17 oralov, 10 minut od državne ceste. Cena 38.000 din. Ponudbe na oglasni oddelek »Domovine« pod »Prilika«. 287

Cenena pomoč našemu kmetu

FOMEN FITODINOV ZA JESENSKO SETEV:

Rast korenin žitaric

brez

fitodinov

po vplivu

Fitodini so odlična in cenena nedavno odkrita sredstva, ki povzročajo raztopljenost v vodi v zelo malih količinah 1 grama fitodina na 1 liter vode, da se žitarice močno okreninijo, da se potem vse leto laže in obilneje zalagajo z življenjem iz tal in si zagotovo preskrbo z izdatno vlago. Na ta način se močno obrasejo in okrepijo že v prvem razvoju se skladno razvijajo v koreninah in listih, s čimer si zagotovijo dobro prezimljenje, odpornost proti škodljivcem, boleznim in plevelom ter se izognejo nevarnosti pozebe. S tem se pravilno sklasijuje in nastavi mnogo več zrnja boljše kakovosti kar zmanjša tveganost kmetovanja in omogoči boljšo donosnost kmetije. 1 kg žita potrebuje 1 gram fitodina, ki stane 2 din. Naroča se pri tvrdki

FITODIN

LJUBLJANA, NUNSKA 10.

Navodila za uporabo prilagamo pošiljkam in dajemo trgovcem običajen popust.

1000 DIN ZASLUŽITE MESEČNO DOMA,

ako kupite ročni brzopletilni stroj. Dajemo material, prevzemamo blago. Pišite: »Anos«, Maribor.

USNJE ZNAMKE »INDUS«

po izredno nizkih tovarniških cenah prodajamo trgovcem in čevljarjem samo v Ljubljani, Fügnerjeva ulica 3 (prej Škofja ulica). 272

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pisem.

MOŠTOVA ESENCA MOSTIN

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izbornu, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—.

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANG, Ljubljana, Židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor — Gosposka ulica 34.

SAMO Din 98.—

- 63719 Po ceni in dobra zapestna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetle- žimi številčkami in kazalci. Din 98.—
- 63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—
- 63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik zastoj in poštnine prosto.
H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švicl.

NAGROBNE SPOMENIKE

starega pokopališča sv. Krištofa (in nove spomenike) po nizki ceni dobite, dokler traja zaloga, pri kamnoseku Kuno- varju Franju, pokopališče pri Sv. Križu v Ljubljani.